

Amnesty press

NR 2 2017

DEPORTERAD FRÅN KINA

Stor intervju
med Peter Dahlin

SIDAN 26

50 ÅR AV OCKUPATION

Palestinier på
Västbanken utan
hopp om framtiden

SIDAN 32

Hongkong:

HAN KIDNAPPADES AV KINA

*Lam Wing-kee berättar om
när Kina tröttnade på friheten
i Hongkong och förde bort honom.*

SIDAN 10

Vem bryr sig om Jemen?

Varningarna om utvecklingen i det bortglömda Jemen är många. "En miljon döda jemeniter är statistik", konstaterade *Ivan Arpi* dystert på Svenska Dagbladets ledarsida 8 maj. Arpi refererade *Jan Egeland*, generalsekreterare för Norsk Flyktinghjälp, som nyligen hade besökt Jemen och var chockad:

"Vi kommer att få en hungersnöd av bibliska dimensioner om det fortsätter som nu."

Hungersnöden beror inte på någon naturkatastrof utan är en konsekvens av det krig som intensifierades våren 2015 när Saudiarabien ställde sig i spetsen för en koalition av tio länder. Ett hänsynslöst flygkrig bedrivs mot de houthirebellerna som anses få ett visst stöd från Iran. Priset för de 27 miljoner invånare i det land som redan tidigare räknades som arabvärldens fattigaste land är högt. Under april var det fyra miljoner som inte nåddes av FN:s humanitära insatser i landet. Ytterligare 13 miljoner jemeniter hade i april osäker tillgång till mat.

Amnesty International och Human Rights Watch, HRW, har dokumenterat resultaten av saudileda bombningar som träffat bostäder, skolor, sjukhus och marknader, vilka kan utgöra krigsförbrytelser. Den 8 oktober 2016 beräknas 155 personer ha dödats vid bombningar av en begravningsceremoni i huvudstaden Sanaa. Saudiarabien förnekade först delaktighet

ULF B
ANDERSSON

Chefredaktör

FOTO: SANDRA JOHNSON

i anfalllet men denna gång tog till och med USA avstånd. USA och Storbritannien stödjer dock flygkriget och Amnesty och HRW har krävt att de slutar leverera vapen till Saudiarabien. Det är ett krav som idag verkar långt från uppnåeligt även om det finns ledamöter i USA:s kongress som vill se ett stopp. Konflikten i Jemen får dock liten uppmärksamhet i medierna och situationen är komplex.

Den nuvarande presidenten, *Abd Rabbu Mansour Hadi*, leder en regering som är internationellt erkänd och stöds av Saudiarabien.

Den tidigare presidenten, *Ali Abdullah Saleh*, som styrde landet i 33 år har allierat sig med houthirebellerna. Dessutom finns både al-Qaida och Islamiska staten, IS, i Jemen och bekämpas av USA med drönarattacker och råder med amerikanska specialstyrkor.

För några år sedan såg det hoppfullt ut för Jemen. Den arabiska våren nådde landet i form av gigantiska massprotester och aktivisten *Tawakul Karman* fick år 2011 Nobels fredspris. Protesterna tvingade fram Salehs avgång och en nationell dialogkonferens inleddes men blev resultatlös. Nu är landet i sin värsta kris på många år medan människorättsorganisationer och humanitära organisationer fortsätter kräva att Jemens civilbefolkning ska skyddas, inte utsättas för övergrepp. IIII

PRENUMERATION: 200 kr.
TRYCKERI: V-TAB AB, Vimmerby, 2016.
PRESSLÄGGNING: 1 juni 2017.
Utkommer med fyra nummer 2017.
MANUSSTOPP: Nr 3/2017: 28 augusti.
HOS LÄSARNA: 29 september.
ISSN: 0284-7108. Detta nummer trycks i 95 300 exemplar.
ANNONSER: Sara Ångström: sara.angstrom@amnesty.se
OMSLAG: Lam Wing-kee.

FOTO: JONAS GRATZER

PÅ VAKT. En polis vid en demonstration i Hongkong sedan nio av paraplyrörelsens organisatörer gripits i mars.

FOTO: JONAS GRATZER

UTKASTAD FRÅN KINA

26 **PETER DAHLIN** greps och deporterades från Kina för sitt arbete för rättssäkerhet. Nu lever han i Thailand.

50 ÅR AV OCKUPATION

32 **SEXDAGARSKRIGET 1967** blev starten för Israels ockupation av Västbanken. Vi reser runt bland uppgivna palestinier.

LÅNGSAM RÄTTVISA

48 **I GUATEMALA** har 20 år gått sedan fredsavtalet. Nu genomförs allt fler rättegångar mot krigsförbrytare.

DESSUTOM

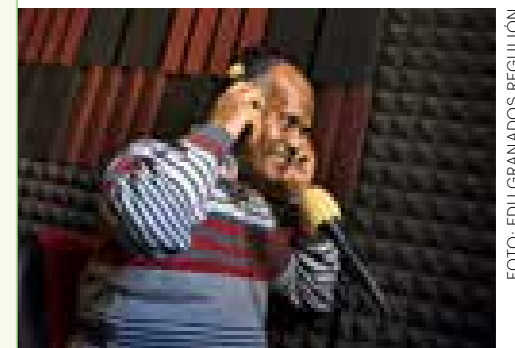
6 **GODA NYHETER**
Fredsaktivisten Hiroji Yamashiro är fri mot borgen.

53 **KRÖNIKA**
Bitte Hammargren om ett Turkiet där rädslan sprider sig.

56 **ÅRSMÖTE**
Albert Woodfox och Robert King hyllades.

MED SATELLIT TILL ERITREA

62 **I PARIS GÖR** Radio Erena program för att nå Eritrea med censurerade nyheter.

EX-DIPLOMAT. Fathi Osman på Radio Erena.

FOTO: EDU GRANADOS REGULIÖN

DU SKÖNA NYA VÄRLD

DEN 21 MAJ samlades Egyptens president **Abdel Fattah al-Sisi**, Saudiarabiens kung **Salman bin Abdulaziz al-Saud** och USA:s president Donald Trump (i bakgrunden Melania Trump) för att inviga "World Center for Countering Extremist Thought" i Saudiarabiens huvudstad Riyadh.

Att världscentret för att bekämpa extremism ligger i Saudiarabien väckte viss förvåning då landet har stött jihadistgrupper i Syrien, länge underblåste det sektaristiska våldet i Irak och var ett av få länder som stödde talibanregimen i Afghanistan 1996-2001, då al-Qaida hade sin bas i landet.

Donald Trump valde att peka ut Iran som ensamt ansvarig för spridande av terrorism, också i Irak där USA är allierat med Iran i kampen mot IS, Islamiska staten. Vid sitt besök fick Trump det saudiska kungahusets finaste medalj och sålde vapen till Saudiarabien för 350 miljarder dollar. Och ingen gång nämndes mänskliga rättigheter i kungadiktaturen där inga partier finns, människor piskas och avrättas för godtyckliga brott och kvinnor är andra klassens medborgare. Inte heller nämndes de misstänkta krigsförbrytelseerna i det Saudiledde flygkriget i Jemen.

ULF B ANDERSSON

FOTO: SAUDI PRESS AGENCY/EPA/TT

LAG MOT TORTYR VÄLKOMNAS AV AMNESTY

AMNESTY VÄLKOMNAR att den mexikanska kongressen den 26 april antog en lag mot tortyr som utlovades för mer än två år sedan. Samtidigt antog senaten en lag mot påtvingade försvinnanden. Löftet om den lagen kom efter att 43 manliga lärarstudenter från Iguala i delstaten Guerrero år 2014 "försvann".

Studenterna var på väg i buss till Mexico City för att delta i en minnesceremoni över massakern vid ett torg i Tlatelolco år 1968 då 300 till 400 personer beräknas ha dödats av militär och polis. De 43 studenternas försvinnande utlöste ett ramaskri runt om i Mexiko.

När president **Enrique Pena Nieto** har undertecknat lagen träder den i kraft. Amnesty drev under 2014–2015 en stor internationell kampanj mot tortyr där Mexiko var ett av fokusländerna. **||||**

FREDSAKTIVIST FRI FRÅN HÄKTE

DEN 18 MARS frigavs **Hiroji Yamashiro**, 64 år, mot borgen efter fem månader i häkte (se Fatta Pennan nummer 1/2017). Frigivningen kom dagen efter den första domstolsförhandlingen då han förklarade sig icke-skyldig.

Hiroji Yamashiro är ordförande för Okinawa Peace Action Center som motsätter sig byggandet av en ny amerikansk militärbas i Henoko på Okinawa och greps den 17 oktober 2016 för bland annat övervakning på ett byggstängsel. Han förvägrades frigivning mot borgen trots hälsoproblem.

Efter frigivningen kunde Hiroji Yamashiro äntligen läsa de över 400 uppmuntrande brev som hade skickats till honom men som han inte fått då all extern kommunikation var förbjuden. **||||**

Hiroji Yamashiro

Chelsea Manning är fri

DEN 17 JANUARI beslöt USA:s avgående president **Barack Obama** att **Chelsea Mannings** straff skulle förkortas och att hon efter ytterligare fyra månader i fängelse skulle bli frigiven. Den 17 maj kunde Chelsea Manning lämna ett högsäkerhetsfängelse i Kansas. Frigivningen fick en extra symbolik då den ägde rum 17 maj, den internationella kampanjdagen mot homofobi och transfobi, IDAHOT. Chelsea Manning hade under fängelsevistelsen utsatts för förnedrande och omänsklig

behandling som anses ha haft samband med hennes vilja till könsbekräftelse.

– Idag är den dag som tusentals Amnestysupportrar, i USA och runt om i världen, hela tiden har kämpat för under Chelsea Mannings svåra tid, sade **Margaret Huang**, chef för Amnesty Internationals sektion i USA. Det sätt som Chelsea Manning har behandlats på är särskilt magstarkt eftersom ingen har ställts till svars för de påstådda brott som hon har belyst.

Det var år 2010 som Chelsea Manning (då **Bradley Manning**)

läckte ut 700 000 hemliga dokument från Pentagon och utrikesdepartementet om USA:s krigföring i Irak och Afghanistan. Dokumenten publicerades av Wikileaks och där fanns bland annat en video som visade hur amerikanska soldater i en helikopter skjuter ihjäl elva civila utanför Bagdad i Irak år 2007.

Publiceringen av dokumenten fick kritik då den personliga säkerheten riskerades för personer i dokumenten. Manning greps efter läckorna och

VÄLKOMMEN UT. **Firande av Chelsea Mannings frigivning i Castro-distriktet i San Francisco den 17 maj.**

FOTO: JOSH EDELSON/AFP/TT

dömdes år 2013 till 35 års fängelse för spioneri och stöld.

Hennes fall var en del av Amnesty Internationals årliga "Skriv för frihet"-kampanj under år 2014 och kampanjen fick stöd av 250 000 personer.

Efter frigivningen sade Chelsea Manning i ett uttalande till ABC News att hon "uppskattar det underbara stöd jag fått från så många människor under de här senaste åren". Hon påpekar att frigivningen innebär en ny startpunkt i livet för henne.

ULF B ANDERSSON

JOURNALIST FRI EFTER 17 ÅR

JOURNALISTEN Muhammad Bekzhanov frigavs den 22 februari efter att ha tillbringat 17 år i fängelse. Han var redaktör för en regimkritisk tidning med koppling till oppositionspartiet Erk, och bror till **Muhammad Salih**, ledare för en oppositionsrörelse i Uzbekistan.

Muhammad Bekzhanov

Den 16 februari 1999 genomfördes flera bombattentat i Uzbekistans huvudstad Tasjkent. Muhammad Bekzhanov tvingades tillbaka till Uzbekistan från Ukraina och efter tortyr dömdes han för inblandning i attentaten. Straffet förlängdes på grund av påstådda brott mot fängelsets regler.

Muhammad Bekzhanov tilldelades år 2013 Reportrar utan gränser pressfrihetspris. En rad organisationer, däribland Amnesty International, har arbetat för hans frigivning. **||||**

|| *Belén skulle aldrig ha hamnat bakom galler. Att få ett missfall är inget brott."*

Mariela Belski, chef för Amnestys argentinska sektion, om fallet **Belén**, den nu 27-åriga kvinna som dömdes till åtta års fängelse efter att år 2014 ha fått missfall på ett sjukhus. Hon frigavs från häkte i augusti 2016 och den 27 mars beslöt Högsta domstolen i provinsen Tucumán i norra Argentina enhälligt att frikänna henne från anklagelsen om att ha framkallat abort.

VI
LAGAR
DINA
JEANS
GRATIS

NUDIE JEANS REPAIR SHOP

GÖTEBORG: Vallgatan + Drottninggatan
STOCKHOLM: Skånegatan + Jakobsbergsgatan
MALMÖ: Davidshallsgatan

Om du tröttnat på dina gamla jeans erbjuder vi 20% i rabatt på ett par nya. Dina gamla jeans säljs vidare som second hand, eller återvinns och blir nya jeans, mattor, campingstolar eller något helt annat.

Nudie Jeans co
THE NAKED TRUTH ABOUT DENIM

Den 1 juli 1997 överlämnades Hongkong till Kina. Den demokrati och de rättigheter hongkongeserna utlovades för 20 år sedan faller alltmer samman och oron växer.

TEXT: PER LILJAS FOTO: JONAS GRATZER

HONGKONG

20 år av kinesiskt styre

Vill du veta mer om Hongkong innan du läser artikeln? Bläddra då till sidan 23.

HONGKONG

POLITIK: Särskild administrativ region i Kina. Brittisk koloni 1841-1997. Vid det brittiska uttåget tilläts Hongkong behålla sitt eget ekonomiska och politiska system under parollen "Ett land, två system".

YTA: 1104 km² (Sverige 449 964 km²)
BEFOLKNING: 7,2 miljoner.

FOTO: SIPA/SCANPIX

GLÄDJE. Jubel på Hongkongs gator den 1 juli 1997 när Storbritannien överlämnade området till Kina.

Solen hade inlett sin dagliga kamp mot Pärlfloddeltats gulgrå fabriksdis då tåget mot Shanghai lämnade stationen. *Lam Wing-kee* kunde bara gissa. Han bar ögonbindel och handfängsel, var sömnlös och rädd. Natten igenom hade han suttit fastkedjad vid en stol. Ingen hade berättat vart de var på väg eller vad som skulle hända. Då och då låtsades han gnugga sin näsa för att göra en springa han kunde se igenom. Sju till nio civilklädda män omgav honom. Andra resenärer vände sig bort. De missade något historiskt. *Lam Wing-kee* var den tredje publicisten med

bas i Hongkong att bortföras den veckan. Ytterligare två skulle försvinna inom ett par månader. Senare skulle det beskrivas som dödsstöten för stadens frihet.

Många jublade den 1 juli 1997 då Hongkong och Kina enades. Kina, som en gång förlorat en karg klippö, fick tillbaks en metropolitisk pärla. Hongkong återgick till moderlandet, men utan att behöva ge upp rättigheter som rättssystem och pressfrihet. "Ett land, två system", som lösningen kallades, kunde accepteras av de flesta. Samma princip tillämpades i december 1999 när Macao, portugisisk koloni sedan år 1557, blev en del av Kina.

Den 1 juli 1997 kom folk ut på gatorna, döpta efter brittiska monarker och kolonialherrar, och viftade med kinesiska flaggor. Vid 20-årsjubileet i sommar fastnar däremot jublet i halsen.

De fem bokhandlarnas försvinnande år 2015 är det mest dramatiska exemplet på frihetsberövande i Hongkong. Oftast sker utvecklingen gradvis och diskret. Stadens regering blir alltmer Kinavänlig. Peking dirigerar allt oftare rättsväsendet. Kritiska

röster hindras i sina karriärer eller tystas, i vissa fall med till synes orelaterat våld. Som när tidningsredaktören *Kevin Lau* på klassiskt triadmanér höggs ned med köttklyvare på öppen gata. Politiskt förtryck eller spelskulder, vem vet? Taktiken sägs vara att höja temperaturen så långsamt att hongkongeserna inte märker att de håller på att bli kokta.

Det har betydelse för hela regionen. Hongkong har aldrig varit demokratiskt, men alltid en fyrbåk för öppenhet. Det var härifrån den nya, fria ekonomin i Kina hämtade både inspiration och muskler.

Det är hit miljontals personer, framförallt kineser, har flytt från förtryck. Det är även här ett antal kineser har funnit en fristad för att sedan påverka politiken därhemma. En av dem hyllas numera av

kommunistpartiet: *Sun Yat-sen*, som ledde revolten mot den kinesiske kejsaren år 1911.

Äterigen visar Kina imperialistiska tendenser. Militär och handelskraft sätter avtryck tvärsöver Sydost- och Centralasien, ända till Oceanien och Östafrika. Att bli en supermakt är ett

uttalat mål, att främja öppenhet är däremot inte en del av planen. Under *Xi Jinping*, som valdes till president år 2013, har Kina utvecklats till ett land i konstant krig mot allt och alla som anses hota partiet. Fackliga organisationer, rättsjurister, privata och akademiska diskussioner är under hårdare attack än på 30 år. Oroligheter i de yttre pro-

FOTO: WIKIPEDIA

Xi Jinping

ÅTER FRI. *Lam Wing-kee* satt åtta månader i isoleringscell i Kina.

”Aldrig tidigare hade jag sett så många personer samlade. De hade så mycket passion.”

Andrew To

► vinserna Xinjiang och Tibet kväses resolut. Länder som Thailand och Kambodja låter kinesiska agenter verka inom deras gränser för att gripa kinesiska dissidenter.

Hongkong är en delikat balansgång. Om 30 år ska stad och nation vara fullständigt införlivade med Kina. Det är viktigt för Kina att det går väl, för modellen har presenterats som möjlig framtid även för Taiwan. Men hongkongeserna är bångstyriga. Minsta tecken på att Peking överträder sina befogenheter har konsekvent bemötts med protester.

År 2014 ledde missnöje till den så kallade Paraplyrörelsen, en aktion av civil olydnad där centrala genomfartsleder ockuperades i två och en halv månad. Upproret tystades, men Hongkong är idag en orolig och djupt delad stad. Det sista Peking vill ha är konflikt och rop på frihet. Sådant kan spridas över gränsen. Det var så Hongkongs demokratirörelse först startade.

Våren 1989 gick faxapparaterna i Hongkong varma. Folk pepprade nyhetsartiklar till Kina. Till skolor, myndigheter, företag, och vem de än kunde få tag på nummer till. Målet var att informera om den studentrörelse som börjat protestera för demokrati på Himmelska fridens torg. I Hongkong födde den nämligen stort hopp. Endast åtta år senare skulle Hongkong bli en del av Kina enligt det brittisk-kinesiska avtalet från 1984. Och efter att Peking nyligen öppnat sin ekonomi kändes politiska reformer möjliga. Vid sidan om faxen donerade

FOTO: WIKIPEDIA
Andrew To

hongkongeser miljontals kronor och i slutet av maj deltog en fjärdedel av befolkningen i en stödmarsch för demokratirörelsen på Himmelska fridens torg.

Andrew To reste våren 1989 till Peking som generalsekreterare för studentgruppen Hong Kong Federation of Students (HKFS).

– Aldrig tidigare hade jag sett så många personer samlade. De hade så mycket passion. Det stärkte min identitet som kines, säger Andrew To.

Protesterna skulle däremot som bekant få ett våldsamt slut. På morgonen den 4 juni

1989 satt Andrew To framför teven, som alla andra i Hongkong, med andan i halsen. Nattscener flimrade förbi. Människorna som han nyss blivit så inspirerad av sprang längs en gata. Det var tusentals av dem, till ett ihållande smatter av skottsälvor. Rickshawchaufförer låg dubbelvikta över styrena för att cykla sårade mot säkerhet.

Människor sjöng Internationalen, skanderade ”sluta döda” och ”ner med regeringen” mot raderna av soldater. Nya smållar ekade. Kropp efter kropp fördes in på sjukhus. En kvinna sprang själv, med en

FOTO: LIU HEUNG SHING/AP/TT
MOT SJUKHUSET. En rickshaw kör skadade demonstranter efter att militären öppnat eld den 4 juni 1989.

FOTO: MARK AVERY/AP/SCANPIX
SKYDD. Demokratidemonstranter i Peking skyddar soldater den 3 juni 1989 från en uppretad folkmassa.

”Det gör mig ursinnig att Kina inte tar tag i problemet med förfalskade produkter.

Ronald Leung

► blodig skjorta tryckt mot ansiktet. En man bars in på en parkbänk. Hundratals dog. Eldslågor sträckte sig mot himmelen.
– Det var ofattbart, helt katastrofalt, säger Andrew To.

Många hongkongeser emigrerade. Britterna övervägde allmän evakuering. Men apokalypsen uteblev. Aktivismen blommade istället ut till ett starkt civilsamhälle. När staden slutligen överlämnades 1997 var det med ökat folkstyre och en kinesisk garanti om att demokratiseringen skulle fortsätta. Parlamentariker och demonstranter försvarade autonomi framöver.

En chefsminister, stadens högsta tjänsteman, har tvingats avgå. Och varje år den 4 juni samlas fortfarande tiotusentals människor för en minnesceremoni där trotsiga slagord uppmanar till systemskifte i Kina. Men trots allt har Hongkong obönhörligen utvecklats i Kinas riktning. Många upplever det till och med som att de håller på att koloniserar på nytt.

Hur det kan ta sig uttryck syns i Sheung Shui, ett typiskt litet Hongkongsamhälle längst i norr. Låg bebyggelse punkterad av höghuskomplex och basketplaner. En lugn del av staden tills gränsen öppnades. Nu går det knappt att ta sig fram på trottoarerna. Från varje apotek ringlar sig köer av människor med stora resväskor. Och var och varannan butik är ett apotek.

– Det är galet, nyligen räknade jag till sjuttio apotek i ett litet kvarter. Det här är vårt hem, men det blir svårare och svårare för oss att leva här, säger *Ronald Leung*, talesman för en intresseorganisation i området.

Sopporna är ute efter varor vars äkthet betvivlas i Kina. Lyxmärken säljer som smör. Men mest eftertraktat är mjölkpulver. År 2008 hamnade 54 000 kinesiska spädbarn på sjukhus med njurproblem efter att ha matats med mjölk som hade manipulerats med kemikalien melamin för att framstå som extra protein-

MJÖLKPULVERSKANDALEN

ATT TA GENVÄGAR, kopiera och förfalska är så djupt rotat i Kina att ”chabuduo”, eller ”nära nog”, har blivit ett vardagsuttryck. I flera fall har det lett till att folk tagit skada. Mjölkpulverskandalen är den mest kända. På grund av bland annat dålig boskapsskötsel har kinesisk mjölk haft låg proteinhalt, vilket gjort det vanligt att blanda in tillsatser.

I september 2008 kom det ut att tiotusentals barn, framförallt i norra Kina, fått njurproblem på grund av kemikalien melamin. Skandalen ledde bland annat till arresteringar, skadestånd på hundratals miljoner kronor, ett företags konkurs samt obligatoriska inspektioner av industrin. Trots det är tilltron fortfarande låg för mjölkpulver köpt i Kina.

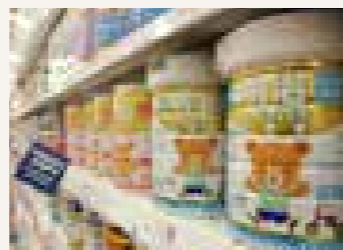

FOTO: FENG LEI SH/SCANPIX

MJÖLKSANDAL. Importerad mjölkpulver för barn.

rik. Än idag undviker föräldrar att ge sina barn mjölkpulver som har inhandlats i Kina. Det har lett till en boom för handlare och smuggelnätverk men Hongkongs lokalbefolkning hamnar i kläm. Då Ronald Leungs organisation anordnat demonstrationer har de hotats med våld.

– Det gör mig ursinnig att Kina inte tar tag i problemet med förfalskade produkter. Och Hongkongs regering gör inget eftersom det rör sig om så mycket pengar, säger han.

Vid tunnelbanestationen står smugglarna öppet och packar om sina varor. De gör inga försök att dölja sin aktivitet, men riktar sparkar mot oss då vi börjar dokumentera. I närheten samlas barn i matchande utstyrsel i klungor kring ledsagare. Skoldagen är slut och de ska inleda den långa resan tillbaka till Kina igen.

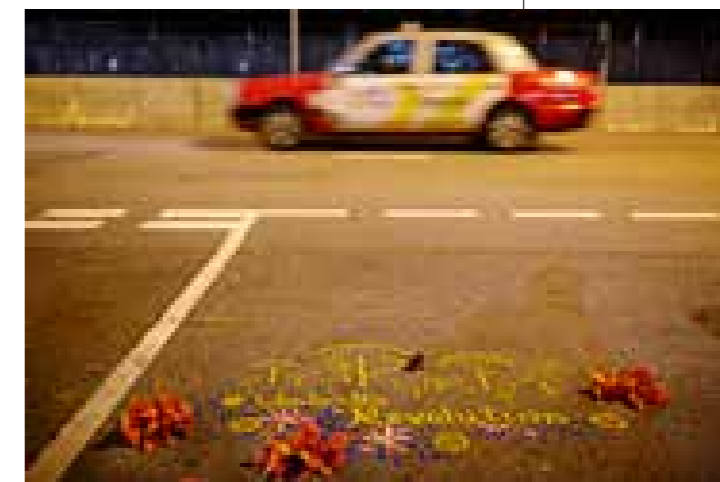
HEMGÅNG. En kvinna följer två kinesiska barn från skolan i området Sheung Shui i Hongkong.

KÖPGLÄDJE. Smugglare packar om sina varor.

BILFRITT. "Stöd studenterna. Jag vill ha allmän rösträtt. Civilmotstånd" står det på banderollen vid tältlägret i Hongkong den 8 december 2014.

FOTO: TYRONE SIU/REUTERS/TT

MINNET LEVER. Gatukonst för 2014 års paraplyrörelse i Hongkong.

➤ fortsatt. Idag utgör fastlänningar som migrerat sedan överlämnandet en åttondel av stadens befolkning.

De nyanlända sätter stor press på stadens resurser. Det gör även spekulanter. Kinas ekonomiska lyft och korruption har skapat enorma rikedomar, men att spara och investera inom landet är riskabelt. Många har därför sökt sig till Hongkongs fastighetsmarknad. År 2016 låg kinesiska pengar bakom nästan en tredjedel av all markförsäljning i staden. Huspriserna skjuter i höjden och lokalbor får allt svårare att ha råd med bostad då deras löner samtidigt har stagnat. En

studie visar att nyexaminerade universitetsstudenter idag tjänar en femtedel mindre än för tjugo år sedan. Få kan räkna med att flytta hemifrån innan de fyller 40 år.

Många riktar sin bitterhet norrut. Bland hongkongeser mellan 18 och 29 år är så lite som en tiondel idag stolta över sin kinesiska identitet, jämfört med en tredjedel för tjugo år sedan. Majoriteten ser sig endast som hongkongeser. De, och ännu yngre personer, utgör kärnan i stadens nya generation av demokratiförespråkare. För dem spelar solidaritet med Kina och en massaker som ägde rum innan deras födsel föga roll.

De slåss för självbestämmande och deras definierande ögonblick startade den 22

september 2014. Då samlades ett par tusen personer i protest mot en reform Peking föreslagit inför valet till chefsminister tre år senare.

Även om tonåringarna själva inte skulle kunna rösta på grund av sin ålder gick deras glöd inte att ta miste på. Motivationen kom bland annat från studentdemonstranter i Taiwan, vilka tidigare samma år ockuperat landets parlament. Hongkongeserna hade även övat sig inför en potentiell aktion i civil olydnad. Så då organisatorerna uppmanade till ockupation var de redo. Först stormades ett torg. Deltagarna öppnade paraplyer till

skydd då kravallpoliserna attackerade med pepparsprej, men till slut övermannades de. Då vällde de istället ut på den stora trafikleden intill. När mörkret hade fallit började poliserna skjuta tårgas.

Det blev vändpunkten. Scenerna av ungdomar som flyr explosioner väckte otäcka minnen bland merparten av befolkningen. Snart svällde deltagarantalet till flera hundratusen. Pensionären *Ng Lai-kuen* anslöt sig så fort hon kunde.

– Studenterna lät mig inte stå vid frontlinjen. Det gjorde mig rörd. De deltog själva helhjärtat fast det egentligen borde vara vi som skyddar dem, säger hon.

Så småningom ebbade sammandrabbningarna ut. Flerfiliga vägar förvandlades till tältstäder och publika torg. De hölls i oklanderligt skick. Medan andra Occupy-rörelser runt jorden ljöd av trumcirklar och luktade av cannabis erbjöd hongkongeserna ström och trådlöst internet för läsläsning.

Ljuset föll på stadens unga. Många imponerades över deras våltalighet och tydliga mål. Men efter två och en halv månads ockupation fanns få konkreta framgångar att peka på. Regeringen lyckades tysta upproret utan alltför mycket våld eller kritik mot sig själva. *Nathan Law*, en av rörelsens ledare, grubblar fortfarande på vad som hade kunnat göras annorlunda. Han tvivlar däremot inte på deras genomslag. Han är själv kvitto på det. I september 2016 blev 22-åringen

FRAMTIDSHOPP? Nathan Law, en av paraplyrörelsens grundare, blev den yngste ledamoten i Hongkongs historia då han valdes in i parlamentet i september 2016.

”Det viktigaste för oss att ta med från ockupationen är känslan av gemenskap.”

- stadens yngste parlamentariker någonsin, efter ett val med rekordhögt deltagande.
- Det viktigaste för oss att ta med från ockupationen är känslan av gemenskap. Det är något som alltid förvägras folk i en koloni, eftersom det ses som ett frö för uppror, säger Nathan Law.

Frågan är däremot om inte slutresultatet blivit det motsatta. Ju längre ockupationen fortsatte, desto mer polariserad blev befolkningen. Kosmetikaförsäljaren *Choi Hui-lung* anser idag att protesterna fött en oresonlig attityd:

- Folk har börjat motsätta sig allt Peking gör utan att överväga om det gör oss gott eller ont. Det skapar bara mer kaos och problem.

Somliga beskriver det som en generationsklyfta. Äldre hongkongeser har minnen från ett ännu mer repressivt Kina. De värdesätter vad de har men är också flexibla. Historien har gjort dem till pragmatiker.

Men även rörelsens unga kärna har splittrats. Nathan Law och andra moderata röster för en långsiktig kamp för ökat gräsrotsinflytande.

- Jag tror inte att några stora genombrott kommer att ske. Men jag ser inget mer värdigt att ägna mig åt de kommande 20 åren, säger han.

Andra är inte lika tålmodiga. De har börjat förespråka självständighet och ifrågasätter ibland till och med principen om ickevåld. Himmelska fridens torg-veteranen Andrew To kallar dem naiva och barnsliga. Han menar att deras handlingar ger Peking en ursäkt att gå än hårdare fram.

- Jag skulle också vilja ha självständighet, men vi är inte i någon position att förhandla om det. Inte ens Taiwan är det och de har en

självständig regering och egen armé, säger han.

Andrew To ångrar att han och andra äldre aktivister gav de unga så mycket spelrum. Han är rädd att paraplyrörelsen kan ha lett till mer ont än gott:

- Visst, Hongkong fick ett politiskt uppvaknande, men det vi vaknade upp till var hopplöshet. Det är samma politiska impotens som vi upplevde efter Himmelska fridens torg-massakern.

Peking ser allt mindre behov av att ge Hongkong några fördelar. De har redan uttömt sina initiala mål med staden. Urban planering har kopierats till fastlandet, och Shanghai och Shenzhen har tagit över som finans- och transportknutpunkter. Nu håller en kolossal bro och järnvägslänk på att sammankoppla Hongkong med resten av landet.

Stadens framtid målas upp som en hållplats i Kinas internationella infrastrukturprojekt ”Ett bälte, en väg”. Kanske kan invånarna gagnas av utvecklingen, oavsett har de inget att säga till om. Deras roll är att foga sig. Det blev tydligt i mars då Peking nobbade folkets favorit i valet till chefsminister. Dagen efter arresterades nio demokratiförespråkare.

Lam Wing-kee har aldrig varit foglig. Innan han greps drev han en bokhandel där han sålde Pekingkritisk litteratur. Målgruppen var turister från fastlandet.

- Min förhoppning var att kunna ge folk nya perspektiv på det som händer i Kina, säger han.

År 2014 sålde Lam Wing-kee sin affär till den svenske publicisten *Gui Minhai*. Böckerna Gui Minhai gav ut var mer sensationel-

"BEKÄNNELSE". Den 17 januari 2016 framträdde Gui Minhai i kinesisk TV och sade att han frivilligt överlämnat sig till myndigheterna och var skyldig till en trafikolycka 2003 då en kvinna dödades.

► la än andra i branschen, men Lam Wing-kee var aldrig orolig.

– Vi har ju pressfrihet i Hongkong, säger han.

Någonstans passerades däremot en gräns. Medarbetarna kring bokhandeln började försvinna i oktober 2015. Omvärlden fick på riktigt upp ögonen först i slutet av december 2015, då *Lee Bo* greps i Hongkong och transporterades över gränsen. Handlingen sågs som ett grovt övergrepp mot "Ett land, två system" och över 6 000 hongkongeser marscherade i protest. Strax därefter började de bortrövade publicisterna skicka meddelanden hem om att de rest till Kina av egen fri vilja, och de gjorde TV-sända bekännelser av brott de påstods ha begått.

PRESSFRIHET

SEDAN REPORTRAR UTAN GRÄNSER började publicera sitt Pressfrihetsindex år 2002 har Hongkong rasat från 18:e till 73:e plats. Själv censur på grund av milda påtryckningar från regeringen är ett stort problem, men skarpare hot har framträtt på sistone. Pekings frihetsberövande av fem publicister i slutet av 2015 skakade industrin liksom även ett par avskedanden och våldsamma attacker mot redaktörer och skribenter. År 2015 köpte även det kinesiska företaget Alibaba Group Hongkongs främsta engelskspråkiga tidning South China Morning Post, med målet att bland annat visa en mer positiv bild av Kina.

"Allt var regisserat. Det första de fick mig att göra var att säga upp min rätt att kontakta min advokat och familj."

Lam Wing-kee är den enda som gått ut offentligt med sin historia. De fyra andra har släktingar i Kina att oroas sig för. Gui Minhai sitter fortfarande fängslad.

– Allt var regisserat. Det första de fick mig att göra var att säga upp min rätt att kontakta min advokat och familj. Sedan höll de mig i isoleringscell i åtta månader. Då det var som värst övervägde jag självmord, säger Lam Wing-kee.

I maj vittnade han inför USA:s kongress, vilken överväger sanktioner mot kinesiska intressen på grund av bortförandena av publicisterna. Kina protesterar i starka ordalag, men oroar sig nog föga. Hongkong är en ytterst liten bricka i spelet mellan de två supermakterna.

Förändring måste komma underifrån. Förmodligen tillsammans med Kina. Därför lär hongkongesernas ökade lokalpatriotism ligga dem i fatet. Många kineser rynkar på näsan åt deras protester och anser att de är bortskämda som inte uppskattar den särbehandling de redan får. Solidariteten är som bortblåst, men det behöver inte vara för alltid. Kineser söker sig till Hongkong för att det inte är Kina. Och hongkongeser fortsätter att engagera sig för sina grannar.

Andrew To är medlem i paraplyorganisationen New School for Democracy, vilken anordnar kurser i icke-våldsam civil olydnad i Hongkong och Taiwan. Risken att gripas och föras till Kina oroar honom inte.

– Om de kommer för att arrestera mig är de välkomna. Det skulle bara vara ytterligare bevis för det rättvisa i vår sak. Dessutom är jag gammal och har inga barn. De har mer att förlora än jag, anser Andrew To. ■■■

Hongkong - 156 år av brittiskt styre

Hongkong blev en del av Brittiska imperiet efter första opiumkriget men sedan 20 år styr Kina åter över området.

TEXT: ULF B ANDERSSON/PER LILJAS GRAFIK: LOTTA LUNDIN

OPIUMKRIGET. Ett sjöslag vid Ansonbukten 7 januari 1841. Målning av Edward Duncan.

BRITTERNAS TID

EFTER DET FÖRSTA kinesisk-brittiska kriget 1839–1842, ofta kallat det första opiumkriget, avträdde Hongkong till Storbritannien. Efter det andra opiumkriget 1856–60 utökades området med Kowloon. Hongkong blev en viktig försvarspost och handelsstation i det brittiska imperiet. År 1899 slöts ett avtal med Kina där Hongkong hyrdes av britterna under 99 år. Under andra världskriget ockupera-

des Hongkong av Japan.

År 1984 slöts ett avtal mellan Kina och Storbritannien om ett överlämnande till Kina 1997. Prins Charles och dåvarande premiärministern Tony Blair reste till Hongkong och den 1 juli 1997 avslutades 156 års brittiskt styre. Den dagen brukar räknas som slutpunkt för det Brittiska imperiets dagar.

VALEN I HONGKONG

CHEFSMINISTERN ÄR Hongkongs verkställande ämbete och väljs vart femte år av en valkommitté som består av 1 200 representanter från olika intressegrupper i staden. Dessa grupper anses allmänt stå i beroendeställning till Peking. År 2014

SLUTET. Efter 156 år var det brittiska styret över 1997.

FOTO: JASON REED/REUTERS/IT

föreslog Peking att 2017 års val skulle ske genom allmänna val men att de skulle få vetorätt på kandidaterna. Kritik mot förslaget blev startskottet för Paraplyrörelsen och förslaget röstades senare ned i parlamentet.

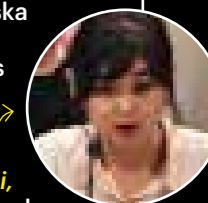
Hälften av parlamentets 70 ledamöter väljs genom allmänna val medan de andra utses av stadens intressegrupper. När Hongkong överlämnades till Kina 1997 var det 20 av ledamöterna som utsågs genom val. Britterna hade inlett en demokratisering i Hongkong efter massakern vid Himmelska fridens torg 1989 och Kina lovade att fortsätta processen. Exakt takt och slutmål för reformerna lämnades däremot utsagt och är ett ämne för friktion än idag.

PRISER TILL GUI MINHAI

I SLUTET AV APRIL tilldelades den svenske försvunne förläggaren **Gui Minhai** två priser; den svenska Publicistklubben yttrandefrihetspris till **Anna Politkovskajas** minne och amerikanska publicistföreningens Jeri Labar Award. Gui Minhai kidnappades den 16 oktober 2015 under en semesterresa i Thailand. Han förmodas sitta fängslad i Kina.

Gui Minhais dotter, **Angela Gui**, har engagerat sig för sin pappa och i en intervju i Svenska Dagbladet den 21 april berättade hon att den senaste kontakten var 1 juni 2016. Det var strax efter att Angela Gui vittnat i kongressen i USA. De samtalade i telefon och Gui Minhai sade att han mådde bra men inte visste när han skulle komma hem.

– Både för min pappa och för andra i hans situation – en grupp som växer – har de här priserna ett jättestort symboliskt värde. Det visar att civilsamhället ger uttryck för att Kinas beteende inte är acceptabelt, sade Angela Gui till SvD.

FLYR BORTGLÖMD KONFLIKT

 NORSKA flyktinghjälpen, NRC, slog den 24 maj larm om att 920 000 människor under förra året tvingades fly i Demokratiska republiken Kongo, där en rad bortglömda konflikter pågår främst i de östra delarna. Det innebar fler flyktingar än i

Syrien eller Irak under år 2016. – Det är en extremt komplex situation här med över 70 väpnade grupper som är inblandade i ändlös konflikt om makt och naturresurser, säger **Norik Soubrier**, EU-kommissionens representant i östra Kongo. **||||**

”Asyl beviljad”

Den ryske performancekonstnären **Pjotr Pavlenskij**s advokat meddelade den 4 maj att hans klient tillsammans med partnern **Oksana Sjalygina** beviljats politisk asyl i Frankrike. Paret flydde Ryssland sedan de anklagats för att ha våldtagit en skådespelerska. Pavlenskij har de senaste åren genomfört en rad uppmärksammade aktioner i Moskva. Han har spikat fast sin pung på Röda torget och anlagt eld vid säkerhetstjänsten FSB:s entré.

FOTO: UN PHOTO/MARTINE PERRE

KÖRT FAST. FN övervakar vapenvilan.

FN FÖRLÄNGER MINURSOs MANDAT

 DEN 29 APRIL beslöt ett enigt säkerhetsråd i FN att förlänga FN-missionen Minurso's mandat med ytterligare ett år. Minurso har sedan 1991 övervakat vapenvilan mellan självständighetsrörelsen Polisario och Marocko som ockuperar Västsahara sedan 1975. Den folkomröstning som Minurso skulle organisera har inte kunnat genomföras. FN hoppas nu få igång nya samtal

mellan Marocko och Polisario. Båda parterna förklarade efter beslutet att de var nöjda med resolutionen.

Amnesty International hade uppmanat säkerhetsrådet att ge Minurso i uppdrag att övervaka mänskliga rättigheter men något sådant beslut blev det inte. Däremot uppmuntras parterna i resolutionen att samarbeta med OHCHR, FN:s högkommissariat för mänskliga rättigheter. **||||**

FOTO: REUTERS/TT

Kina avrättar flest människor

I årets rapport om dödsstraffet konstaterar Amnesty att antalet avrättningar fortsätter vara högt och antalet dödsdomar var rekordhögt.

Den 11 april publicerade Amnesty International sin årliga rapport om dödsstraffet i världen. Under år 2016 avrättades minst 1 032 personer i 23 länder. Det var en minskning jämfört med år 2015 då Amnesty rapporterade om ett rekordstort antal avrättningar; 1 634 personer.

Statistiken kring antalet avrättade är dock omgärdad med stor osäkerhet och Amnesty har slutat att ange en siffra för Kina, som antas vara det land i världen där flest personer avrättas. Myndigheterna i Kina har upprepade gånger hävdat att transparensen kring domslut har ökat men Amnesty

hävdar i rapporten ”China’s Deadly Secret” att det kan handla om tusentals avrättningar som genomförs i hemlighet. Kina är ett av flera länder som anser att uppgifter om avrättningar är en statshemlighet.

Förutom Kina är Iran (minst 567 avrättade), Saudiarabien (154), Irak (88) och Pakistan (87) de länder som avrättar flest personer. Antalet avrättningar i USA (20) fortsätter att minska och var det lägsta antalet sedan år 1991. När det gäller Vietnam har nya avslöjanden från myndigheterna visat att antalet avrättade är mycket högre än vad som tidigare varit känt. Mellan 8 augusti 2013 och 30 juni 2016 har 429 fångar avrättats. Även i Malaysia har myndigheterna avslöjat att fler avrättningar verkställts, nio stycken förra året.

I 55 länder avkunnades förra året totalt 3 117 dödsdomar, vilket var rekordhögt. Två länder beslöt under år 2016 att totalt avskaffa dödsstraffet; Benin och Nauru, och det innebär att 104 av världens länder nu har avskaffat dödsstraffet. Amnesty uttrycker dock stark oro över diskussionerna i Filippinerna och Turkiet om att återinföra dödsstraff och i Maldiverna, där ingen avrättats sedan 1954, är 18 personer dödsdömda och myndigheterna förbereder avrättningar.

Bland ljuspunkterna under 2016 fanns frigivningen av 80-åriga **Tran Van Them** i Vietnam. Efter 43 år i dödsdömda cell frikändes han den 9 augusti för ett mord.

ULF B ANDERSSON

INFÖR RÄTTA. Offentlig massrättegång i Yili i Xinjiang, Kina, den 27 maj 2014. 55 personer dömdes för bland annat ”terrorism”, varav minst tre dömdes till döden.

CIVILA FORTSÄTTER DÖDAS

 DEN 26 MAJ rapporterade Syriskas människorättsobservatoriet, som bevakar kriget från Storbritannien, att minst 106 civila, däribland 43 barn, hade dödats när USA-koalitionen bombade staden al-Mayadin i östra Syrien. Staden kontrolleras av IS, Islamiska staten.

Zeid bin Ra'ad, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, konstaterade att allt fler civila får betala priset vid attackerna mot IS: – Samma civila som lider av urskillningslös granateld och summariska avrättningar från ISIL (IS) faller också offer för de eskalerande flyganfallen. Tyvärr är det ringa uppmärksamhet från omvärlden kring den förfärliga situationen för civila som är instängda i dessa områden.

Airwars.org som följer flygkriget rapporterade den 23 maj att under årets fyra första månader har fler civila dödats av USA-koalitionens bombningar i Irak och Syrien än av Ryssland och Syriens flyganfall.

Amnesty International riktade den 28 mars hård kritik mot USA-koalitionens bombningar i slaget om Mosul i Irak. Vid en av de dödligaste attackerna den 17 mars 2017 beräknas mellan 150 och 250 civila ha dödats i Jadida-området i västra Mosul sedan de hade uppmanats att inte lämna sina hem. **||||**

EX-GUVERNÖR DÖMD FÖR BLASFEMI

 DEN 9 MAJ dömdes Jakartas tidigare guvernör **Basuki Tjahaja Purnama**, mest känd som ”Ahok”, till två års fängelse för blasfemi. Ahok, som är kristen, tillhör den kinesiska minoriteten i Indonesien, och hade anklagats för att ha förolämpat islam. Den 23 maj meddelade Ahoks familj att han inte kommer att överklaga domen.

”Ahok”

– Domen visar den inneboende orättvisan i Indonesiens hädelselag som omedelbart måste avskaffas, sade **Champa**

Patel, chef för Amnestys avdelning för Sydostasien och Stillahavsområdet. **||||**

Kidnappad och utvisad från Kina

SEDAN XI JINPING BLEV Kinas president år 2013 har trycket ökat mot landets civilsamhälle. Nu lever även utländska aktivister under växande hot om förföljelse. Det blev Peter Dahlin varse då han i januari 2016 kidnappades av polis och hölls 23 dagar i ett kinesiskt "svart fängelse".

TEXT & BILD: JOJJE OLSSON

KINA

HUVUDSTAD:
Peking.

POLITIK:
Folkrepublik sedan 1 oktober 1949. Kommunistpartiet styr enväldigt. Xi Jinping valdes år 2013 till president.

YTA:
9 596 961 km²
(Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING:
Cirka 1,37 miljarder.

Då eftermiddagssolen lyser upp trädgården utanför Peter Dahlins hus i Chiang Mai skapas en scen som är raka motsatsen till vad som utspelade sig i hans bostad i Peking en kall vinterkväll i januari förra året. Då stormades Peter Dahlins hem av ett dussintal kinesiska säkerhetsagenter som beslagtogs såväl datorer som pengar. Sedan försåg de honom med ögonbindel och brände iväg till ett "svart fängelse" vid en militärflygplats i huvudstadens södra utkanter.

Peter Dahlin hade sedan 2009 drivit en NGO (non-governmental organization) vid namn Chinese Urgent Action Working Group, eller "China Action", som var registrerad i Hongkong och till en början verkade i Kina under myndigheternas radar. Arbetet med att utbilda advokater och erbjuda rättslig hjälp bröt förvisso inte mot någon av Kinas lagar. Men i Xi Jinpings pågående kampanj för att få civilsamhället att rätta in sig i ledet spelar lagar och regler mindre

roll; det handlar snarare om lydnad och underkastelse.

Efter drygt tre veckor av förhör och isolering tvingades Peter Dahlin "erkänna" sin roll som utländsk spion på statlig kinesisk TV, för att sedan utvisas från landet med omedelbar verkan. Här berättar han om sitt arbete och tiden i fångenskap.

Vilka slags aktiviteter sysslade China Action med i Kina?

– Vårt arbete bestod främst av tre delar. Till en början försåg vi människorättsadvokater med såväl utbildning som akut rättslig och ekonomisk hjälp. Senare började vi producera och sprida en rad praktiska manualer och guider samt utbildningsprogram. Slutligen etablerade vi även "rättsliga hjälpestationer" runtom i provinserna. Genom dessa kunde så kallade barfota-advokater erbjuda juridisk hjälp till utsatta personer, ofta i känsliga fall där lokala myndigheter var inblandade.

Hur såg er organisation ut? ➤

PÅ HEMMAPLAN. Efter att ha deporterats från Kina bor Peter Dahlin nu i norra Thailand.

FORTSATT KAMP. Li Wenzu (i mitten) är hustru till den fängslade Wang Quanzhang. Här vid en protest i Tianjin 2 augusti 2016.

CIVILSAMHÄLLE UNDER ATTACK

JUST NU PÅGÅR DEN mest skoningslösa kampanjen mot Kinas civilsamhälle sedan massakern vid Himmelska fridens torg 1989. Sommaren 2015 greps cirka 300 advokater och aktivister i ett enda svep. Många var Peter Dahlins tidigare kollegor och flera av dem, som medgrundaren **Wang Quanzhang**, är i häkte.

Ekonomisk hämnd mot anhöriga har blivit vanligt. Husarrest eller vräkning av hela familjer har skett sedan deras mark förklarats statlig och bostäderna helt sonika rivits.

Under **Xi Jinping** har nya, svepande lagar införts i syfte att möjliggöra godtyckliga arresteringar. En ny NGO-lag placerade våren 2016 alla NGO:s under säkerhetsministeriets kontroll. De kan nu utsättas för omedelbar husrannsakan och stängning, samt arrestering av anställda, om organisationen misstänks "dela landet" eller "skada Kinas nationella intressen".

JOJJE OLSSON

► – Jag grundade China Action år 2009 tillsammans med advokaten **Wang Quanzhang**. Som mest arbetade cirka 20 personer för oss samtidigt, förutom inhyrda advokater, utbildare eller andra tillfälliga partners. Vi kunde starta verksamheten tack vare etableringsstöd från Norwegian Human Rights Fund. Bidrag från internationella organisationer och västeuropeiska regeringar gjorde det möjligt att fortsätta och vidareutveckla arbetet.

Nådde ni några framgångar?

– Positiva resultat kunde ses i ungefär hälften av de drygt 120 fall där vi gav akut stöd. Men då andelen fällande domar i det kinesiska rättssystemet fortfarande är över 99 procent så handlade det inte om rena frikännanden. Genom att erbjuda hjälp från kända advokater eller uppmärksamma fall i diplomatiska och mediala kretsar kan straff kortas ned och åtalade släppas mot borgen.

– Villkor kan även förbättras. När vi exempelvis fick EU att uppmärksamma journalisten **Qi Chonghui**, som försökte ta livet av sig i fängelset två gånger, flyttades han till ett annat fängelse utan tortyr och med bättre villkor.

– Vi har också fått flera personer som

olagligen anhållits av polis frisläppta, genom att yrka på arrestering enligt laglig procedur eller frigivning. Ofta handlar det om en slags inofficiell förhandling med lokala myndigheter. Vidare har många av de advokater som vi utbildat blivit förebilder som spridit kunskap och inspiration på lokal nivå.

När började du märka att myndigheterna hade ögonen på er?

– Redan år 2011 stängdes flera lokala aktiviteter ner av polis, men det blev särskilt tydligt år 2013 när säkerhetsministeriet tog in en av våra anställda. De ville att hen skulle fortsätta arbeta och fungera som informatör. Myndigheterna verkade främst vilja se och lära på avstånd snarare än att ingripa.

– Det fanns alltid en viss risk med vårt arbete, men då Xi Jinpings politik började få effekt kring år 2015 ökade denna betydligt. Allt fler av våra anställda anhölls eller kallades till förhör, där mitt och kollegan **Michael Casters** namn nämndes allt oftare.

Precis när polisen stormade ditt hem var du på väg att lämna Kina. Berätta mer.

– Jag skulle åka till Thailand 5 januari

förra året för att träffa min familj och var osäker på om jag kunde återvända. Trycket mot oss hade växt. Under ett par veckor förberedde jag avresan med säkerhetsprocedurer som inkluderade att förstöra papper och radera digital information.

– 3 januari fick jag reda på att hela mitt riktiga namn och min nationalitet för första gången kommit upp under ett förhör med högt uppsatta poliser. På min flickvans inrådan bokade jag om flygbiljetten till samma natt, samt uppdaterade svenska ambassaden och andra kontakter om riskläget. Men kring klockan 22, just innan jag skulle åka till flygplatsen, knackade det på dörren. Där stod 15–20 agenter från Kinas fruktade säkerhetsministerium, flera av dem med filmkameror.

Hur gick själva räden till?

– De visade upp order om husrannsakan och förde bort min flickvän. Hon fördes senare till samma svarta fängelse som jag, vilket är grymt även med kinesiska mått mätt. Poliserna sökte sedan genom min bostad och beslagtog datorer, dokument, telefoner, USB-minnen och drygt 150 000 yuan (motsvarar cirka 200 000 kronor) i kontanter. Efter det kördes jag iväg i en kolonn med 3–5 bilar, i en hastighet uppemot 200 kilometer i timmen. Det var sista gången jag såg mitt hus.

Du togs sedan till ett av Kinas många "svarta fängelser". Beskriv byggnaden du satt i.

– Det är en byggnad designad för hemliga frihetsberövningar under längre tidsperioder. Syftet är att bryta ner dig och hålla förhör. Två mindre byggnader på fyra våningar löpte ut från huvudbyggnaden så sannolikt hålls max åtta personer där; en fånge isolerad på varje våning.

– Min cell, inklusive toalettstolen, var madrasserad. Tjocka gardiner stängde ute solljuset, men de tre lysrören i taket var alltid tända. I andra änden av korridoren fanns ett förhörssrum och andra rum som vakterna

använde sig av.

Hur behandlades du?

– De första två dagarna relativt bra, men sedan följde tio dagar av sämre behandling, då jag varken fick se solen eller sova ordentligt. Jag kunde vakna upp mitt i natten av ett tiotal män som stod och stirrade på mig. I cellen satt alltid två vakter som antecknade allt jag gjorde, om jag så bytte sida på britsen eller skrattade för mig själv.

– Själv misshandlades jag aldrig fysiskt, men efter någon vecka kunde jag höra hur någon fick rejält med stryk på våningen ovanför där min flickvän hölls. I efterhand fick jag reda på att det var en kollega som misshandlades tills han gick med på att avfärda mig som spion.

– Ett kortare besök från ambassaden tilläts 16 januari, varefter villkoren förbättrades något igen. De ville nog redan då bli av med mig, särskilt då jag rasat i vikt vilket ökade risken för komplikationer med min sjukdom Addison's Disease.

Hur gick förhören till?

– Under de första två och en halv veckorna hölls förhör dagligen i upp till sex timmar. Jag tvingades då sitta i en så kallad "tigerstol" av hårt trä med en låsningsanordning över låren. Det fanns även bojor för fotleder och handleder, men de användes aldrig på mig.

– Förhören leddes av en "good cop" och en "bad cop". Det var uppenbart att de ville

PRESIDENT XI JINPING

64-ÅRIGE XI JINPING har gjort karriär inom kommunistpartiet och blev ledamot av politbyrån år 2007. I november 2012 blev han president, partiledare och ordförande i Militärkommissionen. Han har inlett en kamp mot korruption, slagit till mot civilsamhället och bedriver en aktiv utrikespolitik. Partiets enighet och disciplin betonas.

REGISSERAT. Peter Dahlin tvingades säga att han "sårat det kinesiska folkets känslor" i TV.

➤ göra mig beroende av och vän med den snälla polisen, som ibland erbjöd mig cigaretter eller Nescafé eller kanske lät mig se en glimt av solen under mer informella samtal.

- Deras tekniker återskapade flera filer från beslagtagna datorer och telefoner. Ofta kom de in med kopior på dokument som jag trodde var förstörda eller krypterade, så det var svårt att veta vad de egentligen visste.

- De försökte även med ett klassiskt "fångarnas dilemma". Jag fick höra att mina kollegor sålt ut mig och att jag riskerade framstå som hjärnan bakom verksamheten om jag inte anklagade dem. De sade att min flickvän mådde bra, men underförstått också att hennes öde berodde på min samarbetsvilja.

Vad hade du för taktik?

- Jag bestämde mig för att inte lämna ut några lösenord då jag antog att de inte - till skillnad mot en kines - skulle tortera en utlänning med brett diplomatiskt och medialt

kontaktnät. Taktiken var att lägga så mycket som möjligt av ansvaret på mig själv och Michael Caster, som befann sig i utlandet.

- Jag sade att vi skötte allt det administrativa och att våra kinesiska medarbetare endast var inblandade i enstaka projekt och inte hade kännedom om organisationen, vilket delvis faktiskt stämde. På grund av min administrativa roll och dåliga kinesiska, kunde jag då även hävda att jag inte visste namnen på de flesta som var inblandade i våra projekt.

- Denna linje fungerade väl. Deras taktik var också till min fördel, eftersom jag mer än gärna ville ses som "hjärnan" bakom arbetet för att skydda kinesiska kollegor.

Några dagar innan din utvisning parade- rades du ju också på statlig kinesisk TV för att "erkänna" dina brott.

- Ja, "good cop" sade att en intervju som kunde visas upp för domarna skulle påverka mitt fall positivt. Efter att ha accepterat

"Jag tvingades beskriva mig själv som en spion som utgjorde ett hot Kinas nationella säkerhet."

leddes jag snart in i ett rum med uppriggade kameror, och någon gav mig en lista med frågor samt "summeringar" av de svar jag förväntades att ge.

- Då den klassiska frasen "jag har sårat det kinesiska folkets känslor" var inkluderad förstod jag genast att allt skulle visas på TV. Förutom ett ankare från statliga CCTV satt 8-10 poliser i en halvcirkel och stirrade på mig under inspelningen, som tog cirka 90 minuter.

- Jag tvingades beskriva mig själv som en spion som utgjorde ett hot mot Kinas nationella säkerhet. Dock vägrade jag avfärda mina kollegor som kriminella, och hänvisade till att de ännu inte var dömda. Så efter lite bråk ströks den delen.

Hur gick själva utvisningen till?

- Ett par dagar efter inspelningen fick jag träffa min flickvän, som under det halvtimmelånga mötet lyckades förmedla att jag skulle deporteras redan veckan efter. Jag hämtades från min cell av fyra muskelberg i kampsportskläder och ett gäng säkerhetspoliser. Några hade kameror.

- Jag försågs med ögonbindel, sattes mellan Jet Li-figurerna och kördes till en särskild del av flygplatsen. Där leddes jag till en bankethall med ännu fler poliser

NY FRAMTID? Peter Dahlin i trädgården i Chiang Mai.

och kameramän. Beslutet om min deportering lästes högtidligt upp. Utvisningen, som gäller i tio år, skedde enligt en anti-spionlag som infördes år 2014.

- De fyra kampsportskillarna och "bad cop" följde mig hela vägen till flygplanets dörrar. En förstaklassbiljett med SAS till Köpenhamn hade köpts för en del av de beslagtagna pengarna.

Vad hände med dina ägodelar?

- Jag fick tillbaka det mesta som jag frågade efter, även pengarna, men de behöll flera bankkort och bankdosor. Resterande ägodelar inklusive möbler och mina två katter fick ges bort till vänner i Peking.

Vad gjorde svenska ambassaden?

- De berättade för min familj vad som hänt först efter att de själva frågat ambassaden. Samarbetet med andra diplomatiska beskickningar var minimalt, och Michael fick heller inget svar då han kontaktade ambassaden. Tack och lov uttalade andra länder ett starkare stöd för mig.

- Efter utvisningen hörde ambassaden heller inte av sig till mig. Det är smått otroligt då *Gui Minhai* fortfarande sitter inlåst på samma premisser som jag gjorde, det vill säga RSDL (residential surveillance on a designated location), en ny form av frihetsberövning som i praktiken ger säkerhetspolisen rätt att kidnappa en person utan att informera anhöriga.

- Jag mejlade själv ambassaden med information, och fick som svar att de skulle komma till Thailand för en "de-briefing". Men sedan dess har jag inte hört något från dem.

Innan eftermiddagssolen går ner är det dags att vattna blommorna i trädgården till huset som Peter Dahlin flyttat in i efter att han utvisades från Kina i fjol. Till hjälp har han sin flickvän, som även hon har lämnat erfarenheterna i Peking bakom sig och flyttat med till Chiang Mai i norra Thailand. ■■■

50

år av ockupation

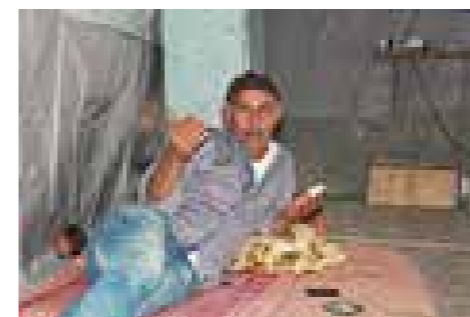
Den 10 juni är det 50 år sedan Israel ockuperade Västbanken och östra Jerusalem. Inget tyder på att ockupationen är över inom en snar framtid. Alltmer palestinsk egendom konfiskeras, samtidigt som israeliska bosättningar breder ut sig över allt större områden.

TEXT & BILD: BENGT SIGVARDSSON

Byn Khan al-Ahmar, strax öster om Jerusalem på palestinska Västbanken, består av en samling skjul. Kontrasten mot de israeliska bosättningsarnas vita villor och flervåningshus på kringliggande kullar kan knappast bli större.

– Jag är 50 år, alltså lika gammal som den israeliska ockupationen, berättar Khan al-Ahmars talesman *Abu Khamis*.

Efter sexdagarskriget mellan Israel och de arabiska grannstaterna den 5-10 juni

JÄMNÅRIG. 50-årige Abu Khamis är talesperson för beduinbyn Khan al-Ahmar.

1967 ockuperade Israel Västbanken och östra Jerusalem, som var under jordanskt styre, samt Gaza, som då var under egyptisk kontroll. Även de syriska Golanhöjderna ockuperades. Israel lämnade Gaza år 2005, men området är under israelisk blockad sedan år 2007. Det finns inga tecken på att Israel kommer att dra sig tillbaka från Västbanken. Tvärtom.

– Vi lever inte ens i en stabilt dålig situation. Den blir bara värre, säger Abu Khamis.

Byn Khan al-Ahmar grundades år 1953 av beduin stammen al-Jahaleen. Kring byn fanns gott om betesmarker och vatten. Med den israeliska ockupationen begränsades beduinernas rörlighet.

– År efter år beslagtogs alltmer mark kring oss och blev israeliska militärzoner som vi inte fick beträda, säger Abu Khamis.

FRÅN 6-DAGARSKRIGET TILL TRUMPS BESÖK

TEXT: ULF B ANDERSSON

Egyptens president Nasser med piloter 22 maj 1967. FOTO: DOWNTOWN EXPRESS

MAJ 1967

EGYPTENS LEDARE Gamal Abdel Nasser beordrar att FN-styrkan UNEF, som funnits i Sinai sedan 1956, ska lämna området. Egypten stänger Tiransundet för israelisk fartygstrafik. 30 maj sluter Egypten och Jordanien en försvarspakt.

7 JUNI 1967

ISRAEL INTAR gamla staden i Jerusalem och rycker fram på Västbanken där Hebron och Betlehem intas.

8 JUNI 1967

ISRAEL HAR INTAGIT hela Sinaihalvön och nått fram till Suezkanalen. Israel anfaller USS Liberty, ett amerikanskt marint underrättelsefartyg, 34 personer i besättningen dödas.

5 JUNI 1967

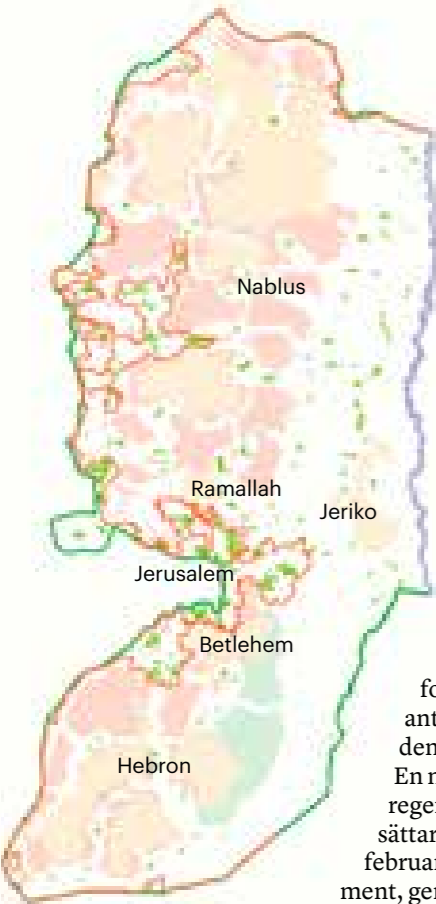
ISRAEL INLEDER "Operation Focus" med massiva flyganfall och slår ut stora delar av Egyptens flygvapen. Armén rycker fram i Gaza och fortsätter över Sinaihalvön. Jordanska och irakiska styrkor beskjuter Tel Avivs förorter och västra Jerusalem. Israeliskt flyg anfaller jordanska och irakiska flygbaser.

Israeliska soldater vid en nerskjuten egyptisk MiG-21. FOTO: WIKIPEDIA

VÄSTBANKEN ENLIGT OSLO-AVTALET 1993

- 1967 års gräns
- Planerad och delvis byggd separationsbarriär
- Israeliska bosättningar
- Area A
- Area B
- Naturresevat

I mitten av 1970-talet dök israeliska husvagnar upp på en av kullarna vid byn. Det var grunden till den israeliska bosättningen Ma'ale Adumim som idag har cirka 38 000 invånare. Det finns över 140 bosättningar med 600 000-700 000 invånare på Västbanken, inklusive östra Jerusalem.

Den 23 december 2016 antog FN:s säkerhetsråd resolution 2334 där det upprepas att bosättningarna är ett brott mot folkrätten. Resolutionen kunde antas då USA lade ned sin röst och denna gång inte använde sin vetorätt. En månad senare godkände Israels regering byggandet av 3 000 nya bostäder på ockuperat område. Den 6 februari klubbade Knesset, Israels parlament, genom den så kallade legaliseringslagen. Den innebär att 3 000 bostäder i bosättningsområden, som tidigare har setts som

olagliga av Israel, på privat palestinsk mark ska legaliseras.

– Det har aldrig funnits olagliga bosättningar. De israeliska myndigheterna förser bosättningsområdena med el, vatten och annat – hur kan de då vara olagliga, säger Abu Khamis.

Ar 1993 skrev Israel och den palestinska paraplyorganisationen PLO under Oslo-avtalet som var en färdplan mot en tvåstatslösning. Med det grundades den Palestinska myndigheten (PA). Västbanken delades upp i A-områden, som styrs av PA, och B-områden där Israel sköter säkerheten och PA civiladministrationen. Över 60 procent av Västbanken är dock C-områden, där bland annat Khan al-Ahmar är lokaliserat, som är under total israelisk kontroll.

– Vår rätt att röra oss fritt, att ha en försörjning och mycket mer gick förlorat efter Oslo-avtalet. Vi har mist allt genom ett avtal om en fred som inte existerar. C-områdena är en förbannelse, säger Abu Khamis.

Infrastrukturella projekt, inklusive att borrar brunnar, och byggnationer i C-områdena kräver tillstånd från Israel, vilket är i princip omöjligt att få för palestinier. Abu Khamis har tappat räkningen på hur många

bostäder som den israeliska armén har rivit i byn sedan år 1993. År 2002 började Israel bygga separationsbarriären, som ska bli 720 kilometer lång, i och kring Västbanken.

– Marknaden för våra produkter, ost och mjölk, fanns i östra Jerusalem. Efter att barriären byggdes har vi inte längre tillåtits att ta oss dit, säger Abu Khamis.

Khan el-Ahmar och ett 20-tal andra beduinbyar ligger i ett C-område som kallas E1, East 1, av Israel. År 2012 offentliggjorde Israel planer på att förflytta byarnas invånare till Jordandalen. Abu Khamis är övertygad om att det är E1-planen som har satts i verket. Planen kläcktes år 1995 och går ut på att sammanlänka Ma'ale Adumim med Jerusalem vilket skulle skära av norra Västbanken från södra. Verkställandet av förflyttningarna har skjutits upp eftersom byborna årligen överklagar till Israels Högsta domstol.

– Israel gapar om att det är omöjligt att förflytta alla bosättare från Västbanken, men varför kan de förflytta oss utan problem? frågar sig Abu Khamis.

Han är uppgiven över att Israel ignorerar internationella konventioner och för att han känner sig rättslös i det israeliska rättssystemet. Något Abu Khamis inte är ensam om.

KAMP MOT ARMÉN. Khan al-Ahmar på Västbanken består av en samling träskjul som gång på gång rivs av den israeliska armén men som byborna ihärdigt bygger upp igen.

staden Hebron lever cirka 800 israeliska bosättare bland 170 000 palestinier. Bosättarna skyddas av flera tusen israeliska soldater. Hebron ligger i en A-zon, men fick en speciell status i Osloavtalet i väntan på ett slutgiltigt avtal. Staden är uppdelad i H1-zoner, under PA:s administration, och H2-zoner under israelisk kontroll. Den gamla stadskärnan är fragmenterad av bosättningar, vägspärrar, murar och låsta

1967-1973

JUDISKA BOSÄTTARE flyttar in på ockuperat område. Palestinska fraktioner inleder en period med flygplanskapningar och under OS i München 1972 attackeras israeliska idrottare. Efter "svarta september" drivs PLO, den palestinska befrielseorganisationen 1970 ut ur Jordanien och flyttar till södra Libanon.

En av de palestinska kidnapparna under OS i München 1972.

10 JUNI 1967

KRIGETS SISTA DAG. Israel har intagit Sinai, Västbanken och Golanhöjderna. Totalt beräknas mellan 15 000 och 25 000 personer ha dödats i Sexdagarskriget.

MARS 1978

ISRAEL INVADERAR södra Libanon för att slå ut palestinska grupper.

OKTOBER 1973

YOM KIPPUR-KRIGET. Under en judisk högtid genomför Egypten och Syrien den 6 oktober ett överraskningsanfall mot Israel. De har i början militära framgångar men Israel slår tillbaka anfallandet och går över Suezkanalen. 25 oktober inträder vapenvila.

17 SEPTEMBER 1978

Menachem Begin från Israel och **Anwar Sadat** från Egypten undertecknar Camp David-avtalet. Israel och Egypten sluter fred och Sinai återlämnas till Egypten.

1981

Israel annekterar Golanhöjderna.

1980

Israel annekterar östra Jerusalem. FN:s säkerhetsråd fördömer med 14 röster mot noll (USA lade ned sin röst). Inget land har erkänt annekteringen.

1982

ISRAEL GÅR IN I LIBANON. I september genomför kristna falangister som är allierade med Israel en massaker i de palestinska flyktinglägren Sabra och Shatila i Beirut. Flera tusen civila beräknas ha mördats. Israels försvarsminister Ariel Sharon utpekades som indirekt ansvarig för massakern. Fredsrörelsen "Peace Now" samlar 400 000 demonstranter i Tel Aviv i protest mot Israels stöd till massakern. PLO tvingas ut ur Libanon och flyttar till Tunisien.

UTESTÄNGD. Mofeed al-Sharabati framför grinden som hindrar honom från att besöka sitt hus i Hebron.

- ▶ metallgrindar i stadspartarna. 45-årige palestinske fembarnspappan *Mofeed Sharabati* står och blänger ilsket på en av metallgrindarna. På andra sidan ligger hans hus.
 - Jag föddes och växte upp i huset. I slutet av 1970-talet började israeliska bosättare flytta in i området, säger han.

Bosättarna försökte utan framgång att köpa familjens hus. Efter att en palestinsk väpnad grupp hade dödat israeliska soldater år 2002 gick bosättarna i Hebron bärsärk. De förstörde och bröt sig in i flera palestinska hem, bland annat i familjen Sharabatis hem. Invånarna flydde för sina liv. Efter upploppet försökte familjen återvända hem.

- Men den israeliska armén stoppade oss. De sade att området var en stängd militär zon, säger Mofeed Sharabati.

Ett tiotal familjer som hade mist sina hus gick till Israels Högsta domstol. Två av dem vann målen, däribland familjen Sharabati som började att renovera sitt vandaliserade hus.

- Vi hade beräknat att renoveringen skulle ta två månader, men det tog två år. Vi var under ständig attack från bosättare. Ibland stoppade den israeliska armén byggnadsarbetarna från att nå huset, säger Mofeed Sharabati.

När väl familjen skulle flytta in år 2007 stoppades de av den israeliska armén.

- De sade att vi fick vänta med att flytta in i avvaktan på ett nytt logistiskt säkerhetsarrangemang för bosättarna. Nu har vi väntat i 10 år, säger Mofeed Sharabati.

Han konstaterar att oavsett vilket beslut civila domstolar fattar så kan israeliska armén upphäva dem av säkerhetsskäl.

Hisham Sharabaty, från den palestinska människorättsorganisationen Al-Haq, berättar att bosättarutposterna även har sin motsvarighet i Hebron.

- Här finns palestinska hus som har övertagits av bosättare. Ägarna väntar nu på beslut från det israeliska rättssystemet, men om legaliseringslagen implementeras kommer husen troligen att tillfalla bosättarna, säger han.

I västra Jerusalem huserar den israeliska människorättsorganisationen B'Tselem. Under 25 års tid dokumenterade och överlämnade B'Tselem bevis till den militära rättsinstansen om övergrepp begångna av enskilda israeliska soldater mot palestinier. Det slutade man med i maj 2016. Utredningarna gick långsamt och ledde sällan till fällande domar.

- Det värsta av allt är att vi fungerade

HEBRON. Hisham Sharabaty är fältarbetare i Hebron för den palestinska människorättsorganisationen Al-Haq.

som en mekanism för rentvädande. Vårt samarbete gav militären trovärdighet och legitimerade dess system och okupationen, säger *Amit Gilutz*, talesperson för B'Tselem.

B'Tselem rapporterar nu direkt till det internationella samfundet istället. Israels mål är, enligt Amit Gilutz, att roffa åt sig så mycket palestinsk mark som möjligt. A- och B-områdena är splittrade i 165 "enklaver" som omringas av C-områden där de flesta naturresurserna och den bördigaste marken finns. Där finns även majoriteten av bosättningarna. Det säger en del om hur en framtida palestinsk stat skulle se ut.

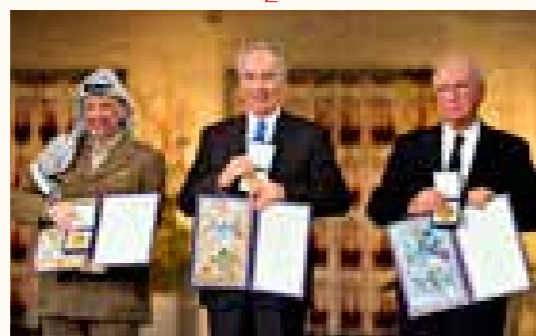
- De palestinska områdena blir utspridda enklaver utan resurser att utvecklas. Sam-

1993

OSLOAVTALET UNDERTECKNAS av Israels premiärminister *Yitzhak Rabin* och PLO:s ledare *Yassir Arafat*. Palestinierna ges självstyre på ockuperat område men Israel behåller kontrollen. Den Palestinska myndigheten, PA, upprättas. PLO:s ledare *Yassir Arafat*, utrikesminister *Shimon Peres* och premiärminister *Yitzhak Rabin* tilldelas år 1994 Nobels fredspris för Osloavtalet.

1987

DEN FÖRSTA INTIFADAN utbryter på ockuperat område och pågår till år 1991. Israel svarar på palestinska protester med hårdhänta metoder.

Yassir Arafat, Shimon Peres och Yitzhak Rabin får Nobels fredspris.

4 NOVEMBER 1995

UNDER ETT massmöte i Tel Aviv till stöd för Osloavtalet mördas *Yitzhak Rabin* av en judisk extremist.

FOTO: WIKIPEDIA

Yitzhak Rabins familj sörjer vid begravningen den 6 november.

1994

ISRAEL OCH Jordanien sluter ett fredsavtal.

FOTO: WIKIPEDIA

JULI 2000

Bill Clinton misslyckas vid toppmötet i Camp David att få Israels premiärminister *Ehud Barak* och *Yassir Arafat* att godkänna ett slutligt fredsavtal.

FOTO: B. ZELENKIN

SEPTEMBER 2000

DEN ANDRA INTIFADAN inleds på ockuperat område. De kommande fem åren beräknas 1 000 israeler och 3 000 palestinier ha dödats.

JULI 2004

INTERNATIONELLA domstolen, ICJ, i Haag slår fast att Israels säkerhetsbarriär i och runt Västbanken är olaglig.

HÖSTEN 2005

ISRAEL DRAR SIG tillbaka från Gaza efter 38 år. Bosättningarna upplöses. Israel behåller dock kontroll över luftrum, hamnar och gränskontroll.

”Du kan omvandla vilka obscena idéer som helst till lagar, men det gör dem varken moraliska eller rättvisa.”

Amit Gilutz

► tidigt jobbar Israel på att minska den palestinska befolkningen i C-områdena. Israel använder alla typer av våld och påtryckningar för att de ska flytta till ”enklaverna”, säger Amit Gilutz.

År 2016 slog de israeliska rivningarna av palestinska hus rekord sedan B'Tselem började föra statistik år 2004. 274 bostäder och 372 andra byggnader revs. I östra Jerusalem, som palestinierna ser som huvudstad i en framtida stat, används nästintill ett oräkneligt antal lagar för att beslagta palestinsk egendom. De palestinska stadsdelarna är på väg att bli öar i ett hav av judiska bosättningar.

– Du kan omvandla vilka obscena idéer som helst till lagar, men det gör dem varken moraliska eller rättvisa, säger Amit Gilutz. Han exemplifierar med legaliseringslagen.

– Den ger israeler rätt att ta över privat palestinsk mark om ägarna kompenseras. Det ger lagen en slags legitimitet, men de

OKUPERAT. Ett palestinskt hus som har intagits av bosättare i Hebron. Om den nya legaliseringslagen implementeras kommer huset med stor sannolikhet att tillfalla bosättarna.

palestinska ägarna har inget att säga till om, säger han.

Tel Aviv har Amnesty Internationals israeliska sektion sitt högkvarter. De gör inga fältundersökningar om människorättsövergrepp på de ockuperade områdena.

– Det gör det internationella sekretariatet, medan vi lobbyar i Knesset, där besluten fattas, säger *Gil Naveh*, media- och kommunikationschef på Amnesty-Israel.

Amnesty International tar som organisation inte ställning för eller emot militära

ockupationer som sådana, men kritiserar Israel när de begår människorättsövergrepp på de palestinska områdena.

Gil Naveh

– Amnesty kritiserar även när den palestinska myndigheten eller Hamas i Gaza begår övergrepp, säger *Molly Malekar*, som är programchef.

Molly Malekar

Hon berättar att det finns en uppsjö av olika människorättsgrupper som övervakar människorättsituationen i de ockuperade områdena. Inne i Israel sitter cirka 6 300 palestinier fängslade.

– De senaste två åren har vi framförallt fokuserat på administrativt frihetsberövande av palestinier och tvångsmatning av palestinska fångar, säger Molly Malekar.

Enligt israelisk militärlagstiftning, som gäller på Västbanken, kan en fånge hållas utan åtal i 90 dagar, vilket sedan kan förlängas med ytterligare 90 dagar. I juli 2015 klubbade Knesset dessutom igenom en lag som tillåter tvångsmatning av fångar som hungerstrejkar.

Tvångsmatning definieras som en metod som innefattar tortyr av Läkarnas världsorganisation, World Medical Association. Amnesty International-Israel kämpar för att få ett stopp på detta genom lobbyarbete och mobilisering av allmänheten. Molly Malekar berättar dock att människorättsorganisationers kritik oftast ignoreras av den israeliska regeringen.

– Förut diskuterade regeringen ofta med grupper som B'Tselem. Så är det inte längre, säger hon.

Gil Naveh säger att man därför strävar efter att bli mer handlingskraftiga och hitta strategier för att göra allmänheten mer ”förbannad” över människorättsövergrepp. Amnestys israeliska sektion har nu en kampanj mot israeliska myndigheters husrivningar i beduinbyar inne i Israel.

En judisk högtid står för dörren och Gil Naveh är i full färd med att lägga broschyrer med foton på hemlösa beduinfamiljer och deras rivna hus i ett gäng kuvert. Brevens ska skickas som högtidshälsningar till politikerna som skrev under husrivningsbefallningarna.

– Vi kanske förstör högtidsdagarna för politikerna. Förhoppningsvis kommer det att få mycket medieuppmärksamhet som får allmänheten att reagera, säger Gil Naveh. ■■■

JANUARI 2006

VAL HÅLLS I palestinska områden. Hamas, som bildats 1987, vinner över Fatah. Många västlänningar svarar på valutgången genom att dra in bistånd till Palestinska myndigheten.

Hamas emblem.

DECEMBER 2007

KRIG MELLAN ISRAEL och Hamas i Gaza. Raketer skjuts mot Israel.

JUNI 2007

INBÖRDES STRIDER i Gaza. Hamas tar kontrollen medan Fatah behåller kontrollen över Västbanken.

JULI 2006

EFTER ATT DEN libanesiska gruppen Hizbollah kidnappat och dödat israeliska soldater invaderar Israel Libanon.

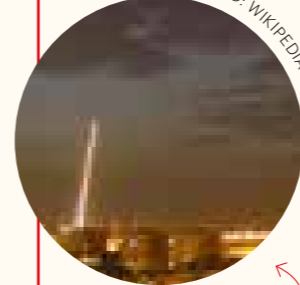
FOTO: ISM

2009

ETT CENTER FÖR föräldralösa barn i Rafah i Gaza efter ett israeliskt anfall i januari 2009.

FOTO: WIKIPEDIA

2012

NYA STRIDER mellan Israel och Hamas i Gaza. Raketer skjuts mot Israel. Palestina får observatörsstatus i FN.

23 DECEMBER 2016

USA LÄGGER ned sin röst och FN:s säkerhetsråd kan med 14 röster mot noll för första gången sedan 1980 fördöma Israels bosättningspolitik.

17 JULI 2014

NYTT KRIG mellan Hamas och Israel. Egypten förhandlar fram vapenvila i augusti.

MAJ 2017

USA:S PRESIDENT Donald Trump besöker Israel och Palestina och säger att både israeler och palestinier ”är redo för fred”.

FOTO: JONATHAN ERNST/REUTERS/TT

HISTORISKT. Donald Trump vid Klagomuren i Jerusalem 22 maj.

Korea – kriget som aldrig tog slut

Den 28 maj avfyrade Nordkorea årets tolfte robot. Den landade i Japans "ekonomiska zon" och landet reagerade starkt. Förhållandet mellan USA och Nordkorea är ytterst spänt och varningarna om ett nytt krig på Koreahalvön är många.

OCKUPERAT LAND

1905 ÖVERTOG JAPAN styret av Koreahalvön i samband med det rysk-japanska kriget. Ockupationen blev brutal med miljoner människor i tvångsarbete och ett bekämpande av koreansk kultur. Under andra världskriget tvingades många kvinnor bli sexslavar åt den japanska armén. När Japan kapitulerade i september 1945 tog Sovjetunionen kontroll

över norra delen av Korea medan USA ockuperade södra delen. Skiljelinjen drogs längs 38:e breddgraden. Förhandlingar mellan ockupationsmakterna om ett enat självständigt Korea havererade när det kalla kriget inleddes.

DELAT LAND

I SÖDRA KOREA FICK DEN anti-kommunistiske Syngman Rhee stöd av USA och när val hölls i maj 1948 vann han, den 15 augusti 1948 utropades Republiken Korea och erkändes av FN i december. Den 9 september 1948 utropades Demokratiska folkrepubliken Korea med Kim Il-sung som premiärminister. I södra Korea anser historiker idag att upp till 300 000 människor kan ha dödats när Syngman Rhee med USA:s stöd slog ned protester och uppror.

I norra Korea hade Kim Il-sung stöd av Stalins Sovjet och kristna, anti-kommunister och ekonomiskt välbeställda flydde söderut. Kommunistiska gerillasoldater skickades också till Sydkorea.

Det officiella porträttet av Kim Il-sung.
FOTO: WIKIPEDIA

IDEOLOGI

DEN TRADITIONELLA marxism-leninismen ersattes år 1972 av Juche-idén, som bygger på idén om självständighet. Koreas arbetarparti är det statsbärande partiet i Nordkorea.

SLUTET LAND

NORDKOREA BRUKAR beskrivas som ett av världens mest slutna länder. I samband med 105-årsdagen av den store ledaren Kim Il-sungs födelse släpptes ett stort antal utländska journalister in i landet i april. De kunde, under övervakning, resa runt och rapportera om hur människor hyllar regimen. De kunde också berätta om hur 1 100 utlänningar kom för att delta i Pyongyang Marathon och om förhoppningarna att Nordkorea ska bli ett stort turistmål.

UPPSKJUTNING. En ballistisk missil avfyras i Nordkorea. Bilden släpptes av Nordkorea den 22 maj.

FOTO: KONA/REUTERS/TT

NÄRSTRID. Gatu-strider i Söul 1950.
FOTO: WIKIPEDIA

KOREAKRIGET

SOMMAREN 1950 gick Nordkorea till anfall och hade inledningsvis stora militära framgångar. Sydkorea fick hjälp av en USA-ledd FN-allians där Sverige bidrog med 50 fältsjukhus. Beslutet i FN:s säkerhetsråd kunde tas då Sovjet bojkottade rådet. Folkrepubliken Kina skickade stora mängder "frivilliga" för att slåss på Nordkoreas sida medan över 300 000 soldater från USA skickades för att hjälpa Sydkorea. Under tre års krig dödades flera miljoner människor och städer bombades sönder.

VAPENVILA

DEN 27 JULI 1953 undertecknades ett avtal om vapenvila och 38:e breddgraden blev gränsen. En övervakningskommission bildades för att övervaka vapenvilan med Polen, Schweiz, Sverige och Tjeckoslovakien som medlemmar. Vapenvilan har bestått men något fredsavtal har det inte blivit och delningen av Korea består.

SANKTIONERNA

SEDAN NORDKOREA år 2006 gjorde sin första provsprängning av en kärnladdning har FN:s säkerhetsråd infört en rad sanktioner mot export av militär materiel och lyxvaror. Säkerhetsrådet brukar fördöma nya provskjutningar av robotar och provsprängningar. Nordkorea hävdar att landet behöver kärnvapen för att kunna försvara sig.

ÖVERGREPP UTAN MOTSTYCKE

UNDER LEDNING AV DEN australiske domaren Michael Kirby har FN:s råd för mänskliga rättigheter undersökt situationen i Nordkorea och i mars 2014 presenterades rapporten. Kommissionen släpptes inte in i Nordkorea. 320 vittnen berättade om godtyckliga avrättningar, mord, slaveri, tortyr, våldtäkter, tvångsaborter och ofattbara umbäranden för de cirka 100 000 personer som beräknas sitta i arbetsläger. Även de bisarra kidnappningarna av hundratal personer från Japan och andra länder under 1970- och 1980-talen belystes i rapporten. Kommissionen konstaterade att övergreppen i Nordkorea "saknar motstycke i vår tid".

PYONGYANG. Kim Jong-un håller TV-tal år 2015.

PROPAGANDAN

NÅGRA FRIA MEDIER existerar inte och det gör att det är svårt att få tillförlitlig information och att propagandan spelar en stor roll. I början av maj hävdade Nordkorea att USA och Sydkoreas spionorganisationer hade gjort ett misslyckat försök att mörda ledaren Kim Jong-un.

USA placerade i mars ut ett anti-robotköldskydd i Sydkorea, THAAD. Den nyvalde sydkoreanske presidenten Moon Jae-in vill minska krigsriskerna och krävde den 30 maj en undersökning av förstärkningar av THAAD utan att Sydkoreas regering hade underrättats.

KOM OCH LÄR:
Den 16 september ska Amnestys grupper 24 och 168 hålla ett hel-dagsseminarium i Växjö om Nordkorea och vad Amnesty kan göra. För info kontakta Hans Erik Hendriksen på hanserikhendriksen@outlook.com

Oro inför valet i KENYA

HÖG UNGDOMSARBETSLÖSHET, misstänkt fusk med röstregistreringen och ett utbrett missnöje över korrruptionen har lett till apati bland väljarna inför presidentvalet i Kenya den 8 augusti. Någon rättslig uppgörelse efter våldet efter valet år 2007 har det inte blivit.

TEXT OCH BILD: MAGNUS ROSSHAGEN

slutningen som leder ner till den jättelika Mathare-slummen i huvudstaden Nairobi ligger plåtskjulen tätt. Här lever en halv miljon kenyaner i en vardag präglad av fattigdom, våld och kriminalitet.

– Politikerna dyker bara upp när det är val och när vi röstar på dem blir allt bara värre, säger *Roger Wanyuma* som sitter under ett tak av ihopsydd rissäckar och dricker majsvinet Chica med några vänner.

Han är besviken på politikernas tomma löften och tycker livet blivit allt svårare när hyreskostnaderna har fördubblats och matpriserna har ökat.

Aktivisten *Rachael Mwikali Mueni*, som är född och uppvuxen i Mathare, ser en tydlig koppling mellan invånarnas ligkiltighet att gå och rösta och den allt svårare ekonomiska situationen. Hon är också kritisk till att de politiska ledarna utnyttjar invånarna i slummen för att vinna röster:

– Det är ett cyniskt maktspel som förstärker de etniska motsättningarna mellan olika folkgrupper.

I Kenya har vi bara två folkgrupper; de rika och de fattiga. Ska vi åstadkomma förändringar måste vi vara beredda att ta till kamp.

Rachael Mwaki tror inte på reformer utan på revolution. För henne är aktivism och gräsrotsarbete vägen till förändring. Genom sitt engagemang i "Coalition for Grassroots Human Rights Defenders" har hon tagit strid för frågor som rör social rättvisa. Framför allt har hon kämpat för att förbättra kvinnornas situation, ett arbete som gett henne internationellt erkännande.

Sommaren 2016 mottog Rachael Mwikali Mueni den svenska biståndsorganisationen We Effects pris "De fattigas lobbyist". Aktivism räknas som kriminell verksamhet i Kenya och trots uppmärksamheten är hon ständigt utsatt för arresteringar. Många män har också svårt att acceptera att kvinnor står upp mot patriarkala strukturer. Nyligen blev hon misshandlad när hon skulle hjälpa en kvinna i kvarteret som blev attackerad av en grupp män. ➤

BELÖNAD AKTIVIST.
Aktivisten Rachael Mwikali Mueni från Coalition for Grassroots Human Rights Defenders i Mathare slåss för kvinnors rättigheter.

KENYA

HUVUDSTAD:
Nairobi.

POLITIK:
Republik med
Uhuru Kenyatta
som president.
Allvarliga våldsamheter i samband med valet år 2007. I augusti hålls val.

YTA:
581 309 km².
(Sverige
449 964 km²)
BEFOLKNING:
46,6 miljoner.

► Detta hindrar henne inte att skriva slagord som ”Bekämpa patriarkatet” och ”African Feminism matter” på väggen till hennes hus.

– Politikerna borde kämpa mer för kvinnors rättigheter. Även om det talas om genus är det fortfarande män som fattar alla beslut, säger Rachael Mwikali Mueni som tror på förändringar, även om de kommer ta lång tid.

Det portabla röstregistreringskontoret i Kariobangi South ska snart stänga för dagen. En grupp kvinnor och män väntar tålmodigt på sin tur medan en grupp barn leker på skolgården bredvid.

Stephen Omondi, som under en månad har jobbat med att informera och mobilisera folk i området, är missnöjd över att bara 2 800 av 9 000 förstagångsväljare har registrerat sig. Han tycker att informationen om registrering och röstning varit bristfällig.

Några kvarter bort, i en lokal bakom St Johns katolska kyrka i Kariobangi, har ett 50-tal förstagångsväljare samlats för att delta

i en radiosändning om korruptionen kring röstregistrering arrangerad av BBC Sema och den lokala radiostationen Koch FM. Inbjuden gäst är Raphael Obonyo som har grundat organisationen The Youth Congress och nu är rådgivare i ungdomsfrågor för FN-organet UN Habitat.

Ruth Mumbi är en av ungdomarna som tagit sig hit. Hon berättar att det kan vara lockande att sälja sin röst eller avstå från att rösta när man har ont om pengar till mat.

– Att sälja sin röst är ett sätt att protestera mot politikerna som inte fixar några jobb till oss ungdomar, säger Ruth Mumbi som berättar att hon blivit erbjuden 1 500 shilling (130 kronor) för att lämna sitt id-kort och strunta i att gå till vallokalen.

Raphael Obonyo pekar på att många ungdomar inte prioriterar att gå till valurnan medan den äldre generationen ser det mer som en plikt:

– De som säljer sin röst eller struntar i att registrera sig kan inte klaga på dåliga ledare. Konsekvenserna blir att vi inte får några bra ledare som är ideologiskt drivna och vill

förändra samhället, utan istället en politik baserad på tribalism och etnicitet.

Raphael Obonyo tycker att den växande ungdomsarbetslösheten borde vara en av de viktigaste frågorna för politikerna. Det beräknas att allt fler unga kenyaner hamnar utanför arbetsmarknaden.

– Arbetslösa och frustrerade ungdomar är en sårbar grupp som lätt kan bli manipulerad av politiker som för egen vinning utnyttjar dem att utföra våldsdåd, säger Raphael Obonyo.

Även om organisationer från det civila samhället samarbetar för att sprida fredsbudskap och förhindra våld, finns en oro att oroligheterna efter valet 2007 ska upprepas. Då dödades över 1 200 människor och över en halv miljon människor drevs på flykt. Enligt Andrew Songa, programchef på Kenya Human Rights Commission, KHRC, är en av riskerna inför sommarens val frustration över den bristande granskningen i samband med röstregistreringen.

– När två starka koalitioner kämpar om makten är det viktigt att väljarna känner förtroende för både valkommissionen och de företag som ska granska registreringen av röster, anser Andrew Songa.

KHRC, som jobbar för politisk dialog och vill se ett presidentval som bygger på förtroende och ansvarstagande, har haft svårt att nå ut med sitt budskap under den sittande regeringen. Aktioner har förhindrats och aktiviteter fördröjts. KHRC var kritiska när Uhuru Kenyatta och William Ruto kandiderade tillsammans i valet 2013 samtidigt som de var åtalade i Internationella brottmålsdomstolen, ICC, i Haag.

– Det var vi som drev på fallet, tog fram bevis och vittnesmål kopplade till deras inblandning i våldsamheterna efter valet 2007, förklarar Andrew Songa.

Åtalen mot Uhuru Kenyatta och William Ruto lades år 2014 ned av ICC:s nuvarande chefsåklagare Fatou Bensouda.

Vittnen hade hoppat av och huvudvittnen hade ändrat sin historia. President Uhuru Kenyatta och vicepresident William Ruto har anklagats för att ha påverkat processen. Även åtalen mot två ministrar, en

Uhuru Kenyatta

KONTRASTER. Omkring 70 procent av Nairobis befolkning bor i slumområden.

före detta polischef och en radioproducent har lagts ned av ICC. Och i Kenya har ingen ställts inför rätta.

För chauffören Andrew Thou väcker det kommande valet svåra minnen. Han berättar om sin gård utanför staden Nakuru, som efter valet 2007 brändes ner av grannar.

Orsaken var att de tyckte han sympatiserade med fel parti.

Hans fru, som hade hjärtproblem, dog i

sviterna av att förlora sitt hem.

– Jag känner en oro och vill bara att valet ska vara över. Det blir lugnast om Uhuru Kenyatta sitter kvar. Han skulle aldrig acceptera en förlust, säger Andrew Thou. IIII

”Att sälja sin röst är ett sätt att protestera mot politikerna som inte fixar några jobb till oss ungdomar.”

Valet i Kenya

VAL TILL PRESIDENTPOSTEN, parlamentet och lokala poster hålls den 8 augusti. Två starka partier kämpar om makten. Det är regeringspartiet Jubilee med sittande presidenten **Uhuru Kenyatta** och vicepresidenten **William Ruto** som utmanas av National Super Alliance, NASA, en koalition av flera olika partier.

Raila Odinga har valts till presidentkandidat för NASA. Han förlorade valet år 2007. Raila Odinga har lovat att utrota korruptionen, delegera makten och satsa på mat, hälsa, säkerhet och utbildning om han vinner valet.

Det finns opinionsundersökningar som anger att 70 procent av tillfrågade kenyaner är oroliga för våldsamheter i samband med sommarens val.

VALKAMPANJ. Oppositionspartiet NASA driver valkampanj i Babadogo i östra Nairobi.

FOTO: KIZITO GAMBA

”BIGOTT HÄXJAKT”

AMNESTY International krävde den 24 maj ett stopp för en ”bigott häxjakt” på soldater i Sydkoreas armé som anklagas för att vara homosexuella. En kapten dömdes den 24 maj vid en militär rättegång till ett års villkorlig dom för att ha haft sex med andra inom armén. Kaptenen kollapsade och fördes till sjukhus, rapporterar New York Times. Han kommer slippa fängelse om han inte begår något

brott det kommande året men han riskerar att avskedas om inte domen upphävs.

MHRCK, ett människorättscenter för militären, har anklagat armén för en häxjakt då falska nätprofiler har lagts upp på dejtingsidor för män som söker andra män. Enligt militärens lagar är det förbjudet att ha sexuell aktivitet med någon av samma kön. Militärtjänst är obligatorisk för alla män i Sydkorea. IIII

”Historisk dom”

DEN 24 MAJ SLOG författningsdomstolen i Taiwan fast att nuvarande lagstiftning om äktenskap diskriminerar de som vill ingå samkönat äktenskap. Amnesty uttryckte en förhoppning att Taiwan ska bli det första land i Asien som legaliserar samkönade äktenskap. Ett lagförslag i frågan finns i parlamentet.

PROTESTSTORM MOT KADYROV

SEDAN DEN ryska tidningen Novaja Gazeta den 1 april rapporterat att minst 100 män, som utpekats som homosexuella, hade gripits, torterats och satts i ett hemligt förvar, har skarp kritik riktats mot Tjetjeniens president **Ramzan Kadyrov**. Hans administration har förnekat uppgifterna då ”inga homosexuella” finns i republiken och vid massmöten har hot uttalats också mot Novaja Gazetas journalister.

EU, FN, OSSE och USA har protesterat och demonstrationer har hållits utanför ryska ambassader runt om i världen. Litauen har gett asyl till flera flyende tjetjenska män och har uppmanat övriga EU-länder att göra detsamma. Omkring 650 000 personer har skrivit på protester från Amnesty International.

På rysk federal nivå har nu en

undersökning inlett men Novaja Gazeta rapporterar att de tjetjenska myndigheterna vägrar undersöka uppgifterna om kidnappning, tortyr och mord på påstått homosexuella. IIII

Ramzan Kadyrov

STORT INTRESSE. Den 23 maj pryglades två män offentligt i Banda Aceh.

FOTO: HERI JUANDA/AP/TT

Pryglade för frivilligt sex

Två unga män pryglades offentligt i Aceh den 23 maj anklagade för att ha haft sex.

– Detta vämjeliga spektakel, som ägde rum inför en jublande folkmassa på tusen personer, är en ytterst grym handling. Dessa två mäns privatliv kränktes när de utsattes för ett bakhåll i hemmet och ”straffet” idag var utformat för att både förödmjuka och fysiskt skada dem.

Det sade *Josef Benedict*, biträdande chef för Amnestys avdelning för Sydostasien och Stillahavsområdet, den 23 maj. Då hade två män, 23 och 20 år, inför en folkmassa i Acehs huvudstad Banda Aceh pryglats offentligt med 83 rapp var.

Enligt BBC:s reporter *Rebecca Henschke* jublade folkmassan när männen pryglades. En man

ropade ”Låt det här bli en läxa” medan en annan åskådare ropade ”Slå hårdare”. BBC:s reporter lyckades träffa en av männen i häktet dagen innan straffet skulle verkställas. Han var skräckslagen och deprimerad och sade att han ville hem till sin familj.

Det var den 28 mars som ett medborgargarde stormade in och ertappade de två männen nakna, varefter shariapolisen tillkallades. Händelsen filmades och har lagts ut på nätet. Medan samkönat sex är lagligt i övriga Indonesien har provinsen Aceh egna lagar efter fredsavtalet år 2005. År 2014 började en lag gälla som ger prygelstraff för samkönat sex och heterosex utanför äktenskapet.

Det svenska kungaparet befann sig i Indonesien på statsbesök tillsammans med företagare och kung Carl XVI Gustaf sade

till Aftonbladet att hbtq-frågan och bestraffningen hade tagits upp vid möten under besöket. Syftet med resan var bland annat att sälja det svenska flygplanet Gripen till Indonesiens flygvapen.

Under förra året gjorde en rad officiella företrädare homofobiska uttalanden och försvarsminister *Ryamizard Ryacudu*, som i maj besökte Sverige, kallade hbtq-organisationer ett allvarligt hot mot landets säkerhet. Den 20 oktober 2016 sade dock Indonesiens president *Joko Widodo* att hbt-personers rättigheter inte får kränkas (se Amnesty Press nummer 1/2017).

Den 23 maj greps 141 män i en bastu i Jakarta. De anklagas för brott mot 2006 års pornografilag.

ULF B ANDERSSON

Intersex: ”Onödiga medicinska ingrepp”

BARN SOM FÖDS med en atypisk könstillhörighet, det vill säga som inte enkelt kan sorteras in i kategorierna pojke eller flicka, riskerar att utsättas för en mängd onödiga och traumatiserande medicinska ingrepp som kränker deras mänskliga rättigheter. Det konstaterar Amnesty International den 10 maj i rapporten ”First, Do No Harm” som granskar kirurgiska ingrepp på barn som är så kallat intersex i Danmark och Tyskland. Det är Amnestys första rapport kring denna fråga.

Amnesty uppmanar lagstiftare och den medicinska professionen i bägge länderna att se till att inget barn utsätts för icke-akuta, kränkande och oåterkalleliga behandlingar. Beslut om eventuella ingrepp ska tas när personerna på ett meningsfullt sätt kan vara med och bestämma om vad som ska göras med deras kroppar. IIII

53 ANKLAGAS FÖR KONSPIRATION

DEN 15 APRIL stormade polis in i en lokal i Chediya-Zaria i delstaten Kaduna i norra Nigeria. 53 personer, de flesta studenter, greps och anklagas för delaktighet i en konspiration för ett samkönat äktenskap mellan två män, rapporterar BBC. De gripna släpptes mot borgen men enligt Daily Post dök bara åtta av de 53 upp vid domstolsförhandlingen den 8 maj. Domstolen beordrade att de som höll sig undan ska gripas och förhandlingen sköts upp till 31 maj.

Samkönat sex har varit olagligt i Nigeria sedan år 1901. År 2013 antogs en ny lag, SSMPA, som gör att den som ingår samkönat äktenskap kan dömas till 14 års fängelse och den som deltar i ceremonin eller hjälper till kan dömas till tio års fängelse. De 53 åtalade hävdar att de var på en födelsedagsfest, inte ett bröllop. IIII

UTSATT FÖR ÖVERGREPP. I februari 2016 dömdes två militärer för att ha förgripit sig på och förslavat 16 kvinnor i byn Sepur Zarco under åren 1982–1988.

Guatemala:

Lång väntan på rättvisa

FÖR DRYGT 20 ÅR SEDAN skrev regeringen och vänstergerillan URNG under ett fredsavtal som avslutade 36 år av inbördeskrig i Guatemala. Jakten på krigsförbrytare fortsätter och de som gjort sig skyldiga till massakrer och folkmord skyddas inte längre av straffrihet.

TEXT OCH FOTO: ERIK HALKJAER

Det var tidig gryning när männen gjorde sig redo att lämna byn för arbete på majsfälten. De hann inte långt innan de möttes av en patrull med soldater. Det var unga män klädda i olivgröna uniformer, beväpnade med automatkarbiner, bajonetter och machetes.

Soldaterna beordrade männen att samlas på en öppen plats utanför byns kapell. Under vapenhot föstes kvinnor och barn in i kapellet.

Domingo Caal Calach var bara 10 år. Han brukade alltid följa med sin pappa Martin ut på fälten. Han höll sin pappas hand hårt.

En soldat drog i hans hand. Skrek åt honom. Domingo grät. Han tog tag om sin pappas byxor. Han ville inte släppa taget, men slets till slut bort och kastades in i kapellet.

Soldaterna beordrade alla männen att lägga sig ner på marken.

En officer vrålade:

– Ni hjälper gerillan. Ni ger gerillasolda-

terna mat. Vet ni inte att ni stödjer kommunister och Guatemalas fiender?

Från kapellet kunde Agata Jalal se hur soldaterna band hennes man Calixto och de andra människors händer bakom ryggar. De som gjorde motstånd sparkades eller fick hårda slag med gevärskolvorna.

Andra soldater gick från hus till hus. Timmarna gick. Inredning revs ut och slogs sönder. Hus sattes i brand.

Kapellet dränktes in i bensin. Soldaterna tänkte bränna dem inne men det stannade vid ett tomt hot.

Först på sena eftermiddagen beordrades alla byns män att resa sig upp. De bands samman i ett rep. I långsam takt började de gå ut från byn med soldaterna.

Sammanlagt försvann 82 män från byn Pambach, i Alva Verapaz, i centrala Guatemala, den 2 juni 1982. Deras kroppar hittades först 30 år senare, i en massgrav på den gua-

MINNESPLATS. Vid katedralen i Guatemala City har namnen på krigets offer fått sina namn skrivna på pelarna vid entrén.

GUATEMALA

HUVUDSTAD:
Guatemala City.

POLITIK:
Självständigt från Spanien år 1821. En USA-stödd kupp år 1954 blev upptakten till ett inbördeskrig som pågick 1960-1996. Högerkandidaten Jimmy Morales vann presidentvalet år 2015.

YTA:
108 889 km².
(Sverige 449 964 km²)
BEFOLKNING:
16,2 miljoner.

temalanska arméns militärbas för träning av FN-soldater i Cobán, i Alta Verapaz. Det var en bas som under inbördeskriget utgjorde centrum för militärens alla operationer i centrala Guatemala.

– Det började den 27 februari 2012 när vi följde med åklagarmyndigheten in på basen med ett vittne som pekade ut åtta, tio platser där han påstod att man grävt ner lik. Vi tänkte att vi inte skulle hitta så många, men började gräva. Efter två timmar hittade vi den första graven. Bara på den platsen fann vi sammanlagt tolv massgravar med totalt 270 kroppar, säger *Fredy Peccerelli*, chef för den guatemalanska stiftelsen för rättsantropologi, FAFG.

Fredy Peccerelli

Utgrävningen på FN-basen Comando Regional de Entrenamiento de Operaciones de Mantenimiento de Paz (CRE-OMPAZ) pågår fortfarande. Hittills har rättsantropologerna funnit fler än 550 lik i ett stort antal massgravar. Genom att jämföra DNA med överlevande familjemedlemmar har FAFG lyckats identifiera närmare 150 av de funna liken, varav fler än 30 från Pambach.

– Det var svårt att tro när antropologerna berättade att de funnit min man. De kom med hans kropp hit till mitt hus. Det var fint att få hem honom, att veta vad som hänt,

men de är också så sorgligt, att han togs ifrån oss. Han fick inte se sina barn och barnbarn växa upp, säger Agata Jalal.

Bredvid Agata Jalal står hennes och hennes döda mans äldsta dotter, *Irma*, som också var med i kapellet den där dagen. Hon håller sin mamma om axlarna och tröstar henne när hon gråter. Irmas döttrar leker med små kattungar på jordgolvet i det enkla skjulet.

ett par kvarter bort sitter Domingo Caal Calach med sin son, som aldrig fått träffa sin farfar men fick vara med på begravningen när FAFG lämnade kroppen som de hade funnit på CREOMPAZ.

Utgrävningarna på basen ledde i januari 2016 till att 14 högt uppsatta tidigare guatemalanska militärer kunde gripas. Sex av dem har häktats i väntan på rättegång. Bland dem återfinns den före detta översten *Edgar Ovalle Maldonado*.

Som ung officer tjänstgjorde Edgar Ovalle Maldonado 1981-1982 i de norra delarna av El Quiché-regionen i Guatemala. Enligt officiella guatemalanska dokument genomfördes under samma period 77 massakrer på civilbefolkningen i området. Under 1983 var Edgar Ovalle Maldonado operationell chef på den militärbas som idag är CREOMPAZ.

Numera är Edgar Ovalle Maldonado

”Bara på den platsen fann vi sammanlagt tolv massgravar med totalt 270 kroppar.”

generalsekreterare i regeringspartiet FCN. Han är också parlamentsledamot, vilket ger honom immunitet mot lagen. I mars hävde dock en åklagare immuniteten och Edgar Ovalle Maldonado försvann. Han är efterlyst internationellt.

Bland de andra som häktats för CRE-OMPAZ-fallet återfinns Manuel Benedicto Lucas García, som var stabschef för den guatemalanska armén i början av 1980-talet, och överste *Francisco Gordillo Martínez*, som liksom Edgar Ovalle Maldonado stod general *Efraín Ríos Montt* nära.

Åren 1981-1983 räknas till det guatemalanska inbördeskrigets blodigaste. Efraín Ríos Montt tog makten genom en statskupp 1982 och styrde landet i ett år innan också han avsattes. Han ställdes år 2013 inför rätta för folkmord och brott mot mänskligheten och dömdes till 80 år i fängelse. Domen upphävdes kort därpå av konstitutionsdomstolen på grund av en teknikalitet.

Efraín Ríos Montt, som idag är 91 år, har försökt få en ny rättegång stoppad på grund av hälsoskäl, men i slutet av mars i år fastslog en domare att han är tillräckligt frisk för en ny rättegång.

Yassmin Barrios, domaren som fastställde domen mot Efraín Ríos Montt år 2013, är också en av de domare som leder rättegången mot de anklagade i fallet med CREOMPAZ.

– Sedan år 2011 har det gått framåt i flera fall rörande brott begångna under kriget. Då ställdes fyra soldater inför rätta och dömdes för massakern vid Dos Erres. Det blev möjligt efter att den Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter 2009 underkände den guatemalanska amnestilagen mot krigsbrott under inbördeskriget. Det gjorde att det guatemalanska rättssystemet började agera, säger *Yassmin Barrios*.

Då CREOMPAZ-fallet fortfarande är under utredning kan inte *Yassmin Barrios* uttala sig om det. Hon lever med ständigt livvaktsskydd och tar emot i sitt hus, med höga murar, taggtråd, stålport och kameraövervakning.

Som domare är *Yassmin Barrios* en av Guatemalas mest namnkunniga. Hon inledde sin karriär samma år som fredsavtalet, år 1996, och har sedan dess lett flera av de mest uppmärksammade rättegångarna i landet.

– Det har gått 20 år sedan fredsavtalet och landet har förändrats mycket. Jämför du med hur det var före 1996 är skillnaderna stora. Rättsystemet är starkare idag. Förr fick den som ville ha rättvisa söka sig utomlands. Idag går det att få det här. Självklart står vi fortfarande inför stora utmaningar, men det är inte så länge sedan som många trodde att de här fallen av krigsbrott aldrig skulle nå en domstol, säger *Yassmin Barrios*.

ett litet kallt kontor hos Guatemalas ombudsman för mänskliga rättigheter är *Alberto Mazariego* något mer kritisk till utvecklingen. Under krigsåren var han medlem i vänstergerillan URNG och satt vid förhandlingsbordet under fredssamtalen. Han har också representerat URNG i parlamentet.

– Fredsavtalet ledde tyvärr till en lag som på många punkter inte lever upp till det som vi förhandlade om. Det är mer av en formell lag som fokuserar på den politiska sektorn. Det civila samhället har fått en mer perifer roll i genomförandet av freden, säger *Alberto Mazariego*.

Genomförandet av fredsavtalet har på flera punkter underkänts av både Guatemalas ombudsman för de mänskliga rättigheterna och även det statliga sekretariatet för genomförandet av fredsavtalet. Enligt *Alberto Mazariego* beror det framför allt på den ekonomiska modell som genomsyrat i stort sett alla regeringar som styr land sedan 1996.

– Fredsavtalet är en möjlighet att verkligen lyfta landet framåt, men istället har polariseringen mellan olika sektorer i samhället ökat de senaste åren. Landet styrs av en grupp företagare och militärer som en gång var emot fredsavtalet. De kommer aldrig ➤

Ríos Montt

Efraín Ríos Montt som styrde landet 1982-1983 anklagas för folkmord på urbefolkningen och brott mot mänskligheten. Han anses vara ansvarig för mord på minst 1 771 människor, påtvingat borförande av närmare 29 000 personer, sexuella övergrepp på minst åtta kvinnor och tortyr på minst 14 personer.

FÖRSVUNNEN FAR. **Domingo Caal Calach** var tio år när hans far fördes bort.

MÖRDAD MAN OCH FAR. **Agata Jalal med dottern Irma Jalal.**

Dos Erres

DEN 6 DECEMBER 1982 dödade guatemalanska elitsoldater 226 män, kvinnor och barn i byn Dos Erres, i norra Guatemala. År 2011 dömdes fem soldater till mer än 6 000 års fängelse för mord och brott mot mänskligheten. Massakern och arbetet för att identifiera kropparna skildras i dokumentärfilmen "Finding Oscar", som har producerats av **Steven Spielberg** och fick premiär våren 2017.

▶ fatta beslut som går emot deras egna intressen. En av orsakerna till kriget var statens frånvaro bland urfolken på landsbygden. Så är det än idag, med undantag för utbildningsdepartementet som är närvarande i nästan hela landet, säger Alberto Mazariego.

Sammanlagt dödades fler än 200 000 människor under kriget, varav över 80 procent tillhörde något av Guatemalas många urfolk, enligt den av FN tillsatta sanningskommissionen. Det är också bland urfolken som fattigdomen är mest utbredd.

Omkring två tredjedelar av befolkningen i Guatemala tillhör urfolken. Bland dem lever tre av fyra människor i fattigdom. De saknar mark att odla, arbeten, tillgång till utbildning och hälsovård.

När Yassmin Barrios förra året fastställde domen mot två militärer som förgripit sig på och förslavat 16 kvinnor i byn Sepur Zarco, i östra Guatemala, krävde hon att kvinnorna skulle kompenseras inte bara med skadestånd utan också med en skola i byn, mark att odla och en hälsovårdsklinik.

– Det här är statens ansvar, att förse invånarna med de mest grundläggande rättighe-

terna. Det ska inte behövas att en domstol i en rättegång om krigsbrott ska kräva detta. Vi har på många områden vunnit mycket med freden, som yttrandefrihet och rätt att organisera oss. Sådant var under krigsåren förenat med livsfara, men vi står inför stora utmaningar vad det gäller människors sociala skyddsnät och jordfrågan. Det finns stora ekonomiska intressen som inte är intresserade av att urfolk och småbönder får mark, för då förlorar de billig arbetskraft, säger *Hilda Pineda*, Guatemalas åklagare för mänskliga rättigheter.

När Agata Jalal och Domingo Caal Calach återvände till Pambach efter kriget fanns inte de marker som deras anhöriga odlat kvar. De ägdes av någon annan. Agata Jalal och hennes döttrar försörjer sig idag med att sälja tortillas, godis och läsk i en liten kiosk i hemmet.

Domingo Caal Calach har lyckats spara till egen åkermark, men det har kostat honom många år av daglönearbete under slavliknande förhållanden. Kvinnorna i Sepur Zarco fick ett år efter domen en liten mobil hälsovårdsklinik till byn, men väntar fortfarande på en skola och mark att odla. ■■■

Rädslan sprider sig i Turkiet

Det vilar en förbannelse över människor som inte har rätt kopplingar till makten i detta land, säger mannen vid kafébordet i Istanbul.

Han har sett Turkiets statsapparat skakas i sina grundvalar efter de senaste årens dramatik. Kuppförsoket i juli 2016 och vårens folkomröstning om en ny författning, som kan bana väg för envælde under president *Recep Tayyip Erdoğan*, framkallade två stora skalv. Det har varit fler innan dess och alla vet att det kommer nya.

– Det inrikespolitiska kaos vi lever med kommer att fortsätta, åtminstone fram till nästa presidentval 2019. Det enda som inger hopp är om det blir ett skifte på presidentposten då, säger mannen på caféet.

Han, som en gång trodde på regeringspartiet AKP, har sett hur dess cirklar snävat in successivt. Miljontals människor lever nu med rädsla för att förlora jobb och försörjning på godtyckliga grunder. Många från eliten har flytt västerut.

I sydöst och i norra Syrien är Turkiet indraget i ett krig med kurder från PKK och YPG, två grenar med samma rötter. Det är som en upprepning av 1990-talets blodiga konflikt. Båda sidor vet att det inte går att vinna militärt, att en fredsprocess är nödvändig. Men kriget fortsätter.

Turkiets trauma beror på många faktorer: > Erdoğan's felsatsningar i Syrien som inte gav det regimskifte i Damaskus som han väntade sig år 2011, när syriernas uppror mot Assadregimen bröt ut.

> Åren av öppna gränser för utländska stridande i kriget mot Assad – något som med tiden gynnade jihadisterna i Nusrafronten och IS.

> Folkvandringen av syriska flyktingar. Tre miljoner är kvar i Turkiet och konkurrerar om de lägsta betalda jobben.

> Geziprotesterna i Istanbul försommaren 2013. De visade en styrka i civilsamhället, som satte skräck i Erdoğan. Protesterna kvästes i moln av tårgas.

BITTE
HAMMARGREN

Bitte Hammargren är programansvarig för UI:s Mellan-östern- och Nordafrikaprogram.

FOTO: STEFAN BLADH

”Att hjälpa de svartlistade kan vara ödesdigert.”

> Korruptionsskandalerna samma år då det började brännas under fötterna på Erdoğan. Han svarade med de första utrensningarna av Gülen-anhängare, de som var hans tidigare allierade när AKP konsoliderade sin makt från 2002 och framåt, men som idag stämplas som terrorister och anklagas för att ligga bakom kuppförsoket.

> Parlamentsvalet i juni 2015, när en majoritet röstade mot AKP, varvid Erdoğan satsade på att få turknationalisterna på sin sida i ett nyval. Han avblåste fredsprocessen med PKK – och den kurdiska gerillan gick rakt in i kriget.

> Slaget i Kobane 2014 i norra Syrien, när Ankara hamnade på IS sida och klyftan mot kurderna djupnade.

> Jihadister som utsatt Turkiet för terroristacker mot civila mål, sedan Ankara skärpt jakten på IS-krigare.

> Det förödande kuppförsoket i juli 2016.

> Fängslanden av tiotusentals civila och utrensningar av över 100 000 personer.

Allt detta sätter spår i folksjälens. Länkingsprocessen kan inte påbörjas under nuvarande omständigheter. Avskedandena får motorn i statsförvaltningen och utbildningsväsendet att hacka.

Men för Erdoğan är det viktigare att hålla kritiker på mattan. Turkiska dissidenter menar att presidenten drivs av sin paranoia. Även fängslade, som har rena händer, kommer att hållas kvar bakom galler, eftersom Erdoğan vill statuera exempel, spår de.

Många avskedade har fått reda på svartlistningen via en statlig kungörelse. De har i ett slag mist rätt till nyanställning, pension, pass och möjlighet att lämna landet. Det finns ingen rättsordning för dem att överklaga.

Att hjälpa de svartlistade kan vara ödesdigert. En akademiker visar en handskrivna lista över kolleger som skänkt pengar till avskedade universitetslärare. Men insamlingen måste hanteras i det tysta. Om han blir påträffad med listan kan han bli näste man att drabbas. ■■■

CIA-AGENT BENÅDAD

ITALIEN DEN 28 FEBRUARI beslöt Italiens president **Sergio Mattarella** att delvis benåda **Sabrina de Sousa**, 61, och hon slapp därmed utlämning från Portugal till Italien och den internationella arresteringsordern drogs tillbaka. Sabrina de Sousa hade gripits i Portugal men sattes på fri fot sedan fängelsestraffet på fyra år hade omvandlats till samhällstjänst.

Sabrina de Sousa var en av de 23 amerikanska CIA-agenter som år 2009 dömdes i sin frånvaro för att ha kidnappat den egyptiske imamen **Abu Omar** på en gata i Milano den 17 februari 2003. Han flögs därefter till Egypten för att fängslas och har uppgett att han torterades. Sabrina de Sousa arbetade för CIA men har hela tiden hävdat att hon var oskyldig och befann sig på skidtur med sonen i norra Italien. IIII

DEM MÖRDADE PAVEL SHEREMET?

UKRAINA DEN 20 JULI 2016 dödades den flerfaldigt prisbelönade journalisten Pavel Sheremet av en bilbomb i Ukrainas huvudstad Kiev. Efter att ha fängslats i Vitryssland på 1990-talet flyttade han till Moskva och senare till Ukraina. Han var kritisk mot Rysslands agerande på Krim och östra Ukraina. I sitt sista blogginlägg varnade Pavel Sheremet för att politiker som tillhört de ukrainska frivilligmiliserna kunde genomföra en kupp i Kiev.

Mordet fördömdes av många och de ukrainska myndigheterna lovade att utreda mordet. Inrikesministeriet pekade på att Ryssland kunde vara inblandade. Ingen skyldig har hittills gripits.

Den 10 maj presenterades en internationell undersökande dokumentärfilm om mordet. Där framkom att en tidigare agent i den ukrainska säkerhetstjänsten SBU befunnit sig vid platsen. Detta spår hade inte undersökts av polisen. IIII

Hekmatyar är tillbaka

AFGHANISTAN DEN 29 APRIL gjorde **Gulbuddin Hekmatyar** sitt första framträdande i Afghanistan på 20 år. Han talade i provinsen Laghman inför anhängare och sade att han vill ha "ett fritt, stolt, självständigt och islamiskt Afghanistan". Hekmatyar uppmanade också talibanerna att upphöra med det meningslösa kriget. Den 4 maj togs han emot i presidentpalatset i huvudstaden Kabul och lovade att kämpa för talibanernas alla legitima krav om de väljer att utse honom till sin broder

i fredsförhandlingar med den afghanska regeringen.

I september 2016 slöt Hekmatyar fred med regeringen. Han utlovade att hans grupp Hezb-e Islami ska lägga ned vapnen och i gengäld ska fångar frigges. År 2003 terroriststämplades Hekmatyar av USA men i februari 2017 beslöt FN:s säkerhetsråd att ta bort honom från sin sanktionslista och nu har han återvänt till politiken i sitt hemland.

Gulbuddin Hekmatyar var under 1970-talets början involverad i afghansk vänsterpolitik

och hamnade i fängelse efter ett mord på en maoistisk student. Efter att ha frigetts i en amnesti anslöt han sig till en muslimsk ungdomsorganisation. År 1975 bildade han partiet Hezb-e Islami som fick stöd av Pakistan. När Sovjet marscherade in i Afghanistan i december 1979 för att ge stöd till den kommunistregim som tagit makten 1978 blev Hezb-e Islami en av de viktigaste mujaheddin-grupperna. Hekmatyar fick ett omfattande stöd av Saudiarabien och USA och togs emot av den dåvarande brit-

ÅTERKOMSTEN. Efter 20 år är krigsherren **Gulbuddin Hekmatyar** (i glasögon) tillbaka i Afghanistan.

FOTO: NOORULLAH SHIRZADA/AFP/TT

tiska premiärministern **Margaret Thatcher** i London.

Efter det sovjetiska uttåget 1989 tog det tre år innan mujaheddin-grupperna lyckades störta kommunistregimen under ledning av Najibullah. Ett inbördeskrig inleddes som avslutades när talibanerna intog Kabul 1996. Hekmatyars Hezb-e Islami anklagas för otaliga övergrepp och han blev känd som "Kabuls slaktare" när tusentals människor dödades under urskillningslös beskjutning. Efter att kortvarigt ha varit premiärminister 1996 flydde Hekmatyar till Iran. När talibanerna störtats hösten 2001 och USA och andra länder inledde sin militära närvaro i Afghanistan uppmanade Hekmatyar till jihad mot USA.

Gulbuddin Hekmatyars återkomst har inte hälsats med glädje av alla afghaner. FN-missionen i landet mottog den 25 maj en petition från afghaner som kräver rättvisa efter övergrepp från Hezb-e Islami. Hundratals personer har också demonstrerat i Kabul.

ULF B ANDERSSON

ICC VÄCKER LIBYSKT ÅTAL

LIBYEN DEN 25 APRIL offentliggjorde ICC, internationella brottmålsdomstolen i Haag, ett åtal mot **Al-Tuhamy Mohamed Khaled**. Han är nu internationellt efterlyst för fyra fall av krigsförbrytelser och fyra fall av brott mot mänskligheten under inbördeskriget i Libyen år 2011. Åtalet väcktes redan år 2013. FN:s säkerhetsråd beslöt år 2011 att hänskjuta situationen i Libyen till ICC som tidigare har väckt åtal mot **Moammar Khadafi** (mördad av rebeller 2011), **Abdullah al-Senussi** (dömd till döden i Libyen 2015) och **Saif al-Islam** (dömd till döden 2015). Khaled uppges befinna sig i Egypten.

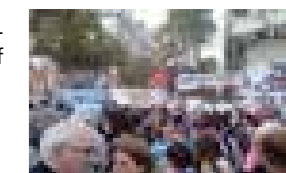
ICC har kritiserats för att inte ha väckt några åtal mot de rebeller som med hjälp av Nato tog makten i Libyen hösten 2011. ICC:s chefsåklagare **Fatou Bensouda** sade den 8 maj till FN:s säkerhetsråd att hon undersöker möjligheten att väcka åtal för de brott migranter i Libyen utsätts för. IIII

HD-BESLUT VÄCKTE ARGENTINARE

ARGENTINA ETT BESLUT I Argentinas högsta domstol, HD, den 3 maj ledde till omfattande protester. En majoritet i domstolen ansåg att **Luis Muiña**, som sitter fängslad efter att ha fällts för kidnappningar och tortyr 1976, skulle få sitt straff avkortat för den tid han suttit häktad. Det skulle kunna öppna nya möjligheter för kortare straff för de hundratals personer som sitter fängslade för brott som begicks under militärdiktaturen 1976-1983.

Den 10 maj demonstrerade hundratusentals människor vid Plaza del Mayo i Buenos Aires. Samma dag beslöt kongressen att den lag som HD hänvisade till inte ska gälla för personer som döms för folkmord, krigsbrott eller brott mot mänskligheten.

Jag kan inte minnas något annat fall där kongressen så snabbt har reagerat på ett juridiskt beslut, sade advokaten **Andrés Gil** till nyhetsbyrån IPS. IIII

Protest i Buenos Aires. FOTO: DANIEL GUTMAN/IPS

Amnesty i förändring

DEN 5-7 MAJ SAMLADES Amnestys svenska sektion till årsmöte i Folkets Hus i Stockholm.

TEXT: ULF B ANDERSSON, LISA OLSSON

Det gångna året var ett svårt år för mänskliga rättigheter, konstaterade sektionens ordförande **Tora Törnquist** när hon öppnade årsmötet:

– År 2016 var katastrofalt. Allt i världen som kan gå fel gick fel med krig och flyktingar och så kom presidentvalet i USA med **Donald Trump** som segrare. Amnesty behövs mer än någonsin!

Även om Amnesty i Sverige har fortsatt tappa medlemmar och nu har 98 645 medlemmar så kunde kassören **Mårten Rosander** redovisa en stabil ekonomi med intäkter på nästan 115 miljoner kronor. Den svenska sektionen kunde skicka över

40 miljoner kronor vidare till den internationella Amnestyrörelsen.

Vartannat år håller Amnestyrörelsen ICM, ett internationellt rådsmöte, där strategiska beslut fattas och internationell styrelse, IB, väljs. Det är sedan IB som utser Amnesty Internationals generalsekreterare. **Salil Shetty** kommer att lämna sin post år 2018 efter att ha suttit i två fyraårsperioder.

Den största och mest omvälvande frågan på ICM, som hålls i augusti, handlar om vilken internationell styrmodell Amnesty ska ha. Vid ICM år 2015 föreslogs att

ICM vartannat år ska ersättas med en "Global Assembly", GA, som ska hållas varje år. Ursprungligen föreslogs att varje entitet i Amnesty; sektioner, strukturer och nationella kontor skulle få en röst vardera samtidigt som det betonades att mångfalden skulle öka i det internationella beslutsorganet.

I praktiken skulle det innebära att ordförande i respektive sektion skulle sitta i GA. Och den svenska sektionens 98 000 medlemmar skulle få lika mycket inflytande som kontoret i Moskva.

– Diskussionen i denna fråga är livlig inom rörelsen och det är svårt att veta hur resolutionstexterna exakt kommer att se ut, förklarade

Lars Gäfvert från styrelsen vid ett seminarium under årsmötet.

Den svenska styrelsen fick årsmötets stöd att verka för "att Amnestys internationella styrsystem bygger på representativ demokrati" och det motiveras så här:

"Makten inom Amnesty ska utgå från de individer som utgör rörelsen, och därmed ska en delegation på ICM som representerar många individer ha fler röster. Samtidigt ska små sektioner inte marginaliseras utan ges möjlighet att delta i de demokratiska processerna och göra sin röst hörd."

Bland andra frågor som ska

PROTEST. Under årsmötet manifesterades mot Kenyas planer på att stänga flyktinglägret Dadaab.

FOTO: ANNIE BECKMAN

Vad var bäst i år?

JOSEFINE LUTHER

Göteborg. Med i ungdomsgrupp. Första årsmötet.

– De olika seminarierna och särskilt den om flyktingkampanjen under lördagen. Jag har nyligen startat en ungdomsgrupp och det här känns som en bra start med mycket bra information. Vår grupp ska jobba med flyktingkampanjen.

KERSTIN EISERMAN

Stockholm. Hälso- och sjukvårdsgruppen. Andra årsmötet.

– Motionen om arbetet mot dödsstraffet. Den var väl-skriven och diskussionen kring dödsstraffet är intressant. För mig hör dödsstraffet och tortyr samman och båda är kärnfrågor för Amnesty.

MARIANO RAMIREZ

Växjö. Grupp 24. Har varit med på många årsmöten, minns inte exakt hur många.

– Manifestationen för flyktingar. Det var en bra idé att lyfta fram olika fall och jag gillade talet som hölls. De olika föredragen var bra och särskilt det om Amnestys policy kring narkotikapolitiken. Och jag är förstås glad att vår motion om Argentina gick igenom.

BO LINDBLOM

Laholm. Grupp 168. 49:e årsmötet.

– Att vi fick igenom delar av vår motion om dödsstraffet. Det är femte gången vi motionerar om samma sak och den nuvarande styrelsen verkar vara mer eniga med oss, även om vi hade en viss framgång 2009.

KARIN GAREFELT

Stockholm. Ungdomsgrupp 42 och Ungdomsrådet. Andra årsmötet.

– Seminariet om ICM. Jag fick svar på många frågor på ett lättbegripligt sätt. Det var bra att det fanns möjlighet att ställa frågor direkt till delegationen.

TEXT: LISA OLSSON FOTO: ANNIE BECKMAN

ÅRSMÖTET I KORTHET

- Valen till förtroendeposter genomfördes i år även online, det vill säga att alla som registrerat sig kunde delta även om de inte var fysiskt närvarande.
- 171 medlemmar var närvarande på årsmötet. Totalt registrerade sig 129 medlemmar för att delta i valen. Det val som väckte stort intresse var valet av kassören **Mårten Rosander**, där 68 personer röstade.

- En manifestation mot den hotande stängningen av flyktinglägret Dadaab i Kenya, där närmare 250 000 somaliska flyktingar finns, hölls på Norra Bantorget.
- **Guadalupe Marengo**, chef för Amnestys arbete för människorättsförsvare, diskuterade situationen för människorättsförsvare med **Ee Sarom** som förra året lämnade Kambodja.

FOTO: ANNIE BECKMAN

BELÖNAD. Åsa Fahlbeck hyllar Brita Grundin när hon fick Stora engagemangspriset.

► ta upp frågan om abort. Nu står de bakom förslaget om översyn och abort är en profilfråga för Amnesty i Irland.

ICM kommer också ta upp frågan om Amnesty Internationals ska ha en global narkotikapolitik och en studie har gjorts av Amnestys internationella sekretariat.

– Studiens slutsats är att en policy behövs. Det framhålls bland annat att Amnesty behöver kunna ge mer specifika rekommendationer när FN har konferenser om narkotikapolitiken, berättade *Kathleen McCaughey*, sakkunnig vid svenska sekretariatet.

Den svenska sektionen är dock tveksam till om en policy behövs.

– Det finns förstås olika åsikter om restriktiv drogpolitik, men är det Amnestys uppgift att sätta ned

foten? Tveksamt, sade *Michael Falk* från Amnestys Internationella kommitté.

– Vi kan redan uttala oss och arbeta med till exempel frågor om dödsstraffet, militarisering, rättvisa rättegångar, tillgång till vård, tvångsvård, diskriminering och ursprungsfolks rättigheter. Påpekade *Kathleen McCaughey*.

Andra heta frågor på ICM handlar om huruvida Amnesty ska ta ställning i frågan om militära ockupationer. Idag tar inte Amnesty ställning även om människorättskränkningar under ockupation granskas. Även frågan om klimaträttvisa kommer att tas upp.

Motioner och förslag från styrelsen behandlades även i år på påverkanstorg. När det var dags för beslut i plenum var debatten så kortfattad att årsmötet avslutades en dryg timme före utsatt tid. ■■■

King och

Albert Woodfox och Robert King möttes av långa applåder när de besökte Amnestys årsmöte. På lördagskvällen hyllades de av artisten Meja som spelade sin låt "Yellow Ribbon" som var en del i kampanjen för att få Woodfox fri.

TEXT: LISA OLSSON

Det var en rörd *Albert Woodfox* som lyssnade på Mejas låt, vars titel anspelar på gula band som hängs upp i träden för att välkomna fångar hem. *Meja* har länge varit engagerad i Amnesty och för tre år sedan satt hon på julaftonen och läste Amnesty Press och såg då att det gick att skriva brev till *Albert Woodfox*. Efter bara någon dryg vecka fick hon ett svar. På kuvertet fanns frimärken med orden "Freedom", "Justice" och "Liberty", vilket gjorde *Meja* provocerad. Engagemanget i fallet växte och "Yellow Ribbon" släpptes i januari 2015 i samband med kampanjen (se Amnesty Press nummer 1/2015).

– Det är väldigt speciellt och stort att spela låten för honom. Jag har svårt att tro att det är sant, men det händer och det är fantastiskt, säger *Meja* till Amnesty Press.

Det är inte första gången *Meja* träffar *Albert Woodfox*. De sågs i oktober 2016 i London när han och *Robert King* besökte Amnestys huvudkontor.

– Nu känns det som att träffa gamla kompisar. När vi var i London hängde vi några dagar och *Robert* lagade god mat. Det blir som en återförening nu, säger *Meja*.

Albert Woodfox är den person som suttit längst tid i isoleringscell i USA – nästan 44 år. Han släpptes fri på sin 69-årsdag i februari 2016. Tillsammans med

Woodfox hyllades

GÄSTER I FRIHET. Robert King och Albert Woodfox på Amnestys årsmöte.

FOTO: ANNIE BECKMAN

Robert King och *Herman Wallace* var han av "Angola 3" – tre svarta män som alla sattes i isoleringscell 1972, dömda i Louisiana för mord efter bristfälliga rättegångar. *Robert King* släpptes år 2001 och *Herman Wallace* släpptes år 2013, några dagar innan han gick bort i cancer. För de andra två fortsätter kampanjen för rättvisa och för att

Herman Wallace

förändra det amerikanska rättssystemet, berättar de när Amnesty Press träffar dem i Stockholm några dagar före årsmötet.

Albert Woodfox och *Herman Wallace* dömdes till livstids fängelse år 1972 för mordet på en fängelsevakt. *Robert King* dömdes för mordet på en med-

YELLOW RIBBON. Meja sjunger sin sång om Albert Woodfox.

FOTO: ANNIE BECKMAN

För en fyllig bevakning av årsmötet se: www.amnesty.se och sök på ÅRSMÖTE2017

ANGOLA 3. Herman Wallace, Albert Woodfox och Robert King.

FRI EFTER 43 ÅR. På sin 69 födelsedag den 19 februari 2016 blev Albert Woodfox en fri man.

”Mitt största brott var att jag är en svart man.”

fånge. De placerades alla tre i isoleringscell. Rättegångarna mot dem var bristfälliga och har kritiserats. De har hela tiden vidhållit att de är oskyldiga och att de straffats för sitt engagemang i Svarta Panter-partiet. Albert Woodfox dom upphävdes flera gånger men det överklagades gång på gång av åklagar-sidan.

– Självklart har jag varit arg över att bli åtalad för någonting jag inte har gjort och att sitta oskyldigt fängslad i så många år. Mitt största brott var att jag är en svart man. Ilskan tog fram envisheten hos mig, inte en chans att de skulle få krossa oss. Envisheten har jag ärvt från min mamma. Jag har fått så mycket från henne även om jag inte förstod det när jag var ung. Ett tag trodde jag att jag fick min självrespekt från böcker och män och kvinnor i historien, men det fanns hela tiden där. Min mamma gav mig den gåvan, säger Albert Woodfox.

Albert Woodfox har haft en hel del stöd utifrån och Amnesty har arbetat aktivt med fallet under många år. Men det fanns också en period

när de tre i ”Angola 3” kände sig helt bortglömda, när Svarta Pantrarna splittrades.

– Bara vår närmaste familj brydde sig om oss. Men vi blev inte bittra för det. För oss var Svarta Panter-partiet bara ett verktyg som gav oss ett fokus. Vi gick med i kampen, inte bara i partiet, säger han.

När Amnesty lyfte fram hans fall i den globala kampanjen ”Skriv för frihet” år 2015 blev det fullt pådrag. Vid det tillfället satt han i ett mindre stadsfängelse och han fick så mycket brev att fängelsedirektören personligen kom till hans cell för att fråga om han kunde få sin post skickad någon annanstans. De kunde helt enkelt inte hantera mängden, vilket Albert Woodfox och Robert King nu skrattar gott åt.

Den 19 februari 2016 var dagen då han fick lämna fängelset som en fri man. Varje gång någon har frågat honom vad det första han ville göra när han kom ut var han haft samma svar – att besöka sin mammas grav. Mamman gick bort i cancer år 1994 och han förvägrades att gå på begravningen.

Första året i frihet har Albert Woodfox ägnat mycket tid till att återförenas med sin familj. Han har en dotter, tre barnbarn och fyra barnbarnsbarn, som är mellan 3 och 11 år. Han bor en halvtimmes bilfärd från dottern i New Orleans och de träffas ofta.

– Jag fick aldrig en chans att vara en direkt influens för min dotter eller för mina barnbarn, men jag kan vara det för mina barnbarnsbarn. Jag tillbringar så mycket tid som möjligt med dem och tar med dem på olika tillställningar, berättar han.

Fängelsevakten som Albert Woodfox och Herman Wallace blev dömda för att ha mördat hette Brent Miller. Det senaste året har Albert Woodfox träffat hans änka Teenie Rogers flera gånger. Hon tror att han och Herman Wallace var oskyldiga.

– Jag har stor respekt för henne. Hon var modig och gick tillbaka och undersökte de så kallade bevisen som användes i rättegången och insåg att hon blivit lurad. Det undersöktes till exempel aldrig vem det blodiga fingeravtrycket tillhörde (det tillhörde inte någon av de dömda). Hon hade

lätt kunnat lägga det bakom sig, istället kom hon fram till att vi var oskyldiga och hon var inte rädd för att säga det högt. Den som mördade hennes make ställdes aldrig till svars och har varit en fri man i mer än 40 år.

Den närmaste framtiden ser likadan ut som det senaste året har sett ut. Förutom att träffa familjen kommer Albert Woodfox och Robert King fortsätta sin kamp som de ser som ett livsengagemang.

– Så länge någon är intresserad av vad jag har att säga kommer jag fortsätta med det här. Vi har ett ansvar för de som sitter i fängelse. Jag har varit en aktivist i 45 år och kommer att fortsätta vara en aktivist tills förfäderna kallar hem mig, säger Albert Woodfox och får medhåll av Robert King:

– Det är klart att vi blir trötta, men precis som Albert kommer jag fortsätta tills de kallar hem mig eller jag kallar hem mig själv. ■■■

PÅ SCENEN. Albert Woodfox i samtal med Robert King och Maja Åberg under årsmötet.

VIA SATELLIT TILL ERITREA

I ÅTTA ÅR HAR ERITREA legat i botten på listan över pressfrihet i världen. I lika många år har Radio Erena från Paris bedrivit oberoende journalistik som ett alternativ till regimens propaganda.

TEXT: FANNY HEDENMO FOTO: EDU GRANADOS REGULIÓN

En ilsken telefonsignal skär genom den ljudisolerade tystnaden. Amanuel Ghirmai sitter i studion på Radio Erenas redaktion, en blygsam lokal på gatuplan i Paris trettionde arrondissement. Han ska precis läsa in fredagens nyheter på tigrinja, ett av Eritreas nio språk.

– Det har ringt hela morgonen, säger han och svarar.

I dagarna har ännu en båt kapsejsat på Medelhavet. Nu kontaktar oroliga familjemedlemmar redaktionen för att fråga om det var någon anhörig som befann sig på båten.

– Kan du tänka dig familjernas desperation? Inne i Eritrea vet folk ingenting av vad som händer, säger Amanuel Ghirmai.

När det är dags för sändning ljuder Abraham Afwerkis ikoniska låt "Erena" i högtalarna. Ett glatt, melodiskt intro som fyller frekvensen 11678 MHz, och via satellit kablas ut över världen. I Eritrea är internet sällsynt och eltillförseln ofta bristfällig. Men i de flesta hem finns en radio, berättar Amanuel Ghirmai. Och därmed ett fönster till omvärlden.

Kortare nyhetssändningar samsas med reportage, intervjuer och politiska analyser. Ett annat viktigt inslag är debattprogrammen, där lyssnarna kan göra sina egna röster hörda. Allt handlar inte om politik, och tonen är inte alltid allvarlig. Kultur är ett viktigt inslag och under VM och OS står sport högt på agendan, där eritreanska friidrottare framgångar rapporteras med stor entusiasm.

Eritrea tillhör de länder som ligger i botten på Reportrar utan Gränsers årliga lista över pressfrihet i världen. I ett land där oberoende information ses som ett hot mot demokratin, rör sig ett projekt som Radio Erena lätt i gränslandet mellan aktivism och journalistik. Men redaktionen ser inte sig själva som en politisk spelare.

– Vi har inget intresse av att bedriva korsgång mot regimen. Vi vill skapa en plattform för oberoende information och debatt – det är vad Eritrea behöver, inte mer propaganda, säger Amanuel Ghirmai.

För åtta år sedan lade Amanuel Ghirmai 35 000 nakfa, runt 20 000 svenska kronor, i handen på en smugglare. Det är ett förhållandevis lågt pris för att ta sig över gränsen till Etiopien. Han arbetade då som reporter och kolumnist på Hadas Ertra, landets enda nyhetstidning, kontrollerad av informationsministeriet.

– Vi uppmanades att ljuga och hålla tyst om det som skedde, till exempel under gränskonflikten mellan Eritrea och Djibouti 2008. Många eritreaner visste inte att striderna pågick, eller varför, berättar han.

Idag väntar Amanuel Ghirmai på franskt medborgarskap, eftersom ett europeiskt pass gör det lättare att resa. Han har flera gånger återvänt till Afrika och följt flyktingarnas väg som reporter för Radio Erenas räkning, från Etiopien och till Libyens kust. En farlig väg kantad av flyktingsmugglare som "ser eritreaner som guld".

– Eritrea har en stark familjekultur. Smugglarna vet att familjen kommer att skrapa ihop de pengar som behövs om de blir pressade.

Nära en fjärdedel av alla eritreaner beräknas idag befinna sig utanför landet, och uppemot 5 000 människor beräknas fly över gränserna till Etiopien och Sudan varje månad.

Fathi Osman är nyhetschef för Radio Erenas program på arabiska. I Eritrea arbetade han som kommunikatör på informationsministeriet, journalist, författare och diplomat. Han ger en mörk bild av Eritrea:

– Ska vi prata Eritrea så ska vi prata fakta. Eritrea faller sönder på grund av emigration och massfångsländer. Politiker, präster och journalister sitter inspärade, men också vanliga medborgare, som inte vet varför de sitter där. Pressfrihet? Den finns inte, eftersom inga fria medier får finnas. Ekonomi? I Eritrea finns inga utländska investeringar, och den unga arbetskraften lämnar landet eller sveps upp i tvångsarbete inom militären. Nu har vi fått nya uppgifter om att svälten ökar bland eritreanska barn. Så i alla dessa aspekter går Eritrea baklänges.

Erena betyder "vårt Eritrea" på tigrinja. Ett ömt smeknamn som skvallrar om en patriotisk tillgivenhet, allt till trots. Kärleken till hemlandet klingar i Amanuel Ghirmas svar på frågan om vad som driver honom att fortsätta:

– Jag kan inte bara fly och sedan strunta i mitt land. Eritrea betalade för min utbildning. Varför skulle då inte jag ge tillbaka till folket genom mitt jobb? IIII

REPORTER I EXIL.
Amanuel Ghirmai
arbetar på Radio
Erena i Paris.

Släckt hopp i Burundi

BURUNDI INIFRÅN

Anna Roxvall (text) och **Johan Persson** (foto)
Myteri förlag

I BURUNDI tycks president **Pierre Nkurunziza** sitta säkert vid makten. Protesterna våren 2015 mot att han skulle ställa upp en tredje gång i presidentvalet slogs ned hårt och människor började fly från landet då de mindes inbördeskriget 1993–2005 då cirka 300 000 människor beräknas ha dödats. Riktade mord skapade skräck bland oppositionella och Nkurunziza avvisade försök från FN att skicka en styrka till landet och beslöt att lämna ICC, Internationella brottmålsdomstolen.

Journalisten **Anna Roxvall** och fotografen **Johan Persson** har, bland annat i Amnesty Press (nummer 2/2016) skildrat utvecklingen i ett land som är i nyhetskugga. Nu kommer reportageboken "Burundi inifrån". Det är en nära skildring av en despotisk presidents försök att klamra sig fast vid makten och en hyllning till de burundier som hade hoppats på en fortsatt demokratisk utveckling.

Anna Roxvall har valt att ha en stark närvarokänsla i texten och ger läsaren många röster, både från huvudstaden Bujumbura och flyktinglägren och Johan Perssons bilder förstärker vår möjlighet till förståelse. I Burundi fortsätter folk att mördas och regimen försöker förhindra insyn från omvärlden. Och Anna Roxvall konstaterar avslutning att hon själv tycks ha hamnat på svarta listan hos Imbonerakure, den grupp som anklagas för att fungera som milis åt det styrande partiet. **ULF B ANDERSSON**

Anna Roxvall och Johan Persson.

FOTO: MYTERI

Stark skildring av folkmord

THE PROMISE

Regi: Terry George
Skådespelare: Christian Bale, Charlotte Le Bon, Oscar Isaac
Land: USA, Spanien

I DET OSMANSKA riket var Konstantinopel (nuvarande Istanbul) metropolen som var drömmen ute på landsbygden. Hit kommer den armeniske apotekaren **Mikael Boghosian** (Oscar Isaac) från landsbygden år 1914 för att inleda läkarstudier. Han är kristen och blir snart god vän med den turkiske muslimen **Emre Ogan** (Marwan Kenzari). Det är ett gott liv för den övre medelklassen och kulisserna som visas av Konstantinopel förstärker den bedrägliga bilden av lugn och harmoni. På hösten 1914 dras det osman-

ska riket in i första världskriget, allierat med Tyskland och Österrike-Ungern.

Filmen "The Promise" skildrar de dramatiska åren 1914–1915 och är på ytan ett triangeldrama där både Mikael och **Chris Myers** (Christian Bale), korrespondent för nyhetsbyrå AP, älskar samma kvinna; **Ana Khesarian** (Charlotte Le Bon). Men framför allt är det en mycket stark skildring av det som inleddes i april 1915; folkmordet på armenier och andra kristna grupper.

Vi får följa de första pogromerna i Konstantinopel och sedan hur byar på landsbygden bränns och dess invånare slaktas. De kristna tvingas ut på dödsmarscher i riktning mot Aleppo (dagens Syrien var en del

av Osmanska riket). **Terry George** har valt att låta filmen sluta vid berget Musa Daghi i dagens Hatay, en del av Turkiet. Där lyckades armenier göra väpnat motstånd och höll ut i 40 dagar tills de till sist undsattes av franska och brittiska fartyg som räddade 4 200 armenier och förde dem till Port Said i Egypten.

Filmen må skildra fiktiva personer men berättelsen är en sann historia om ett folkmord som än idag förnekas av förövarna och är inspelad i Spanien, Malta och Portugal. Och "The Promise" är så känslig att den efter endast tre visningar hade sågats av 50 000 personer på den världsledande filmsajten IMDb. En turknationalistisk trollattack, ansåg de flesta.

ULF B ANDERSSON

MÖRK HISTORIA. **Christian Bale och Charlotte Le Bon** i "The Promise".

FOTO: NOBLE ENTERTAINMENT

DE STYRDE ALBANIEN

VI SOM VAR SÅ LYCKLIGA – LIV OCH DÖD I EN KOMMUNISTISK DIKTATUR

Peter Kadhammar
Natur & kultur

"ÅRETS FJÄRDE" hetaste resmål". Ja, så beskrev New York Times landet Albanien nyligen. Men så har det inte alltid låtit. Under efterkrigstiden var landet allt annat än ett hett resmål. Snarare var det en europeisk version av Nordkorea – ett slutet land där ledaren **Enver Hoxha** och hans kommunistparti styrde med järnhand.

De som innehade de ledande positionerna i det kommunistiska Albanien levde isolerat i huvudstaden Tirana, i ett område som kallades för "kvarteret". Här bodde de politiska högdjuren på behagligt avstånd från det folk som de sade sig företräda. Journalisten **Peter Kadhammar** har sökt upp och intervjuat många av dem som levde och verkade i "kvarteret". Resultatet har blivit boken "Vi som var så lyckliga – liv och död i en kommunistisk diktatur".

I boken får vi möta partifunktionärer, ministrar, hovfotografer, livvakter, ledamöter i politbyrå, barn och anhöriga till eliten. Alla ger de sina bilder av hur livet under Hoxhas välde tedde sig.

Berättelse läggs jämte berättelse och tillsammans bildar de en väv av människöden som visar hur genomreglerat, totalitär och fattigt Albanien var. Rädslan genomsyrade samhället, säkerhetspolisens ögon vakade över alla och lojaliteten riktades uppåt. Vissa människöden etsar sig fast. Inte minst de som belyser hur familjer slets sönder av regimen när utrensningarna drog fram.

Peter Kadhammar låter skickligt dem som han intervjuat träda fram i texten, samtidigt som han själv som journalist håller sig i bakgrunden. På så vis blir moraliserande och fördömanden överflödiga. Vittnesmålen står för sig själva och de skickar en stark påminnelse från 1900-talet om hur det kan bli när brinnande idealister som säger sig tjäna Folket och Saken lyckas ta makten.

CHRISTOFFER DAHLIN

SEGER. **Enver Hoxha och partisanerna** tågar in i Tirana 1944.

FOTO: WIKIMEDIA

En solkad regnbågsfana?

HOMONATIONALISM

Anna-Maria Sörberg
Leopard Förlag

RÄTTIGHETSKAMPEN för att homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och nu också intersexuella ska åtnjuta samma rättigheter som heterosexuella har de senaste decennierna haft historiskt stora framgångar på många håll. Samkönat sex har avkriminaliserats, diskriminering har förbjudits och horribla krav som sterilisering av personer som vill söka könsbekräftelse har slopats. Men det är en kamp som också mött hårt motstånd och drabbats av bakslag.

I "Homonationalism" granskar **Anna-Maria Sörberg** hur kampen för hbtq-rättigheter nu används av nationalisterna och högerpopulisterna som ett argument för att stoppa migranter och flyktingar och som ett sätt att utestänga till exempel muslimska grupper. Hon reser runt i Nederländerna, Turkiet, USA, Frankrike, Ryssland och följer Jan Sjunnessons "Järva Pride", ett försök att provocera homohatarna i norra Stockholm.

Det är många intressanta intervjuer och tankegångar, inklusive avsnittet om "pinkwashing" i Israel/Palestina men det finns en svaghet i Sörbergs slutsatser och det är att en förtryckt grupp automatiskt skulle känna solidaritet med andra förtryckta grupper och ha en möjlighet att formulera en gemensam politisk ståndpunkt. Och frågan hur en organiserad hbtq-rörelse ska hantera att både Stonewall-aktivisterna 1969, Trumpanhängare, högerextremister i franska Front National eller aktiva bland **Geert Wilders** högerpopulister kan ha samma läggning får inget övertygande svar.

ULF B ANDERSSON

Lysande debut

Regi: Rojda Sekersöz
Skådespelare: Evin Ahmad, Gizem Erdogan, Malin Persson, Segen Tesfai
Land: Sverige

DET BÖRJAR

effektfullt när Mirja (**Evin Ahmad**) kliver ut ur fängelset och möts av sin lillasyster Isa (**Ella Åhman**). Snart kommer kompisarna; Sarah (**Gizem Erdogan**), Emmy (**Malin Persson**) och Nina (**Segen Tesfai**) i en gammal bil och det är dags att åka hem. Hemmet är Alby, "förorten" eller "utanförskapsområde" som miljonprogrammets bostadsområden numera kallas. Ett kort tag fruktar jag att filmen ska landa i att skildra det häftiga i kriminalitetens subvärld med undantaget att det

denna gång är fyra unga kvinnor i stället för unga män som står i fokus.

Rojda Sekersöz visar dock att hon under 90 minuter kan föra in en rad olika dimensioner i sin mycket övertygande långfilmsdebut. Här skildras vänskapsförhållandets styrka och svagheter i en sammansvetsad grupp och här finns en stark förälder-barn relation. Lillasyster Isa skildras ömsint med sina drömmar om att bli supermodell och ständigt i behov av att vara uppkopplad med ambitionen att bli "Årets bloggare". Och skildringen av arbetslivet på ett hotell är stark.

Det kommer att bli spännande att följa Rojda Sekersöz som regissör!

ULF B ANDERSSON

Drömmar i Umeå

WE HAVE A DREAM

Ida Engblom
Foto: Albert Wiking

I 15 ÅR HAR fotografen **Albert Wiking** och **Oscar Edlund**, som har gjort intervjuerna, arbetat med projektet "We have a dream". Närmare 100 personer; politiker, artister, gräsrotsaktivister och författare finns med i utställningen. Besökaren får möta den kinesiske konstnären **Ai Wei Wei**, den ugandiske hbtq-aktivisten **Sam Opio** och **Ida Engblom** som kämpar mot mobbing. Nu visas utställningen på Västerbottens museum i Umeå fram till 1 oktober.

ULF B ANDERSSON

SPECIALERBJUDANDE

Ny bok av
Anna Roxvall &
Johan Persson

BURUNDI | INIFRÅN

Våren 2015 vibrerar Burundis gator av folkliga protester mot en maktfullkomlig president. Hoppet väcks om en afrikanska vår som ska sprida frihet och reformer över kontinenten. Men så börjar huvudstaden skaka av explosioner. Om morgonen flyter liken i floden.

Burundi inifrån »När folk väl har börja döda varandra är det svårt att få dem att sluta « är ett närgånget reportage inifrån larmrapporternas epicentrum. Formatet är helt nytt - en hybrid mellan reportagebok och snabbare nyhetsmagasin med lika mycket fokus på bild som på text. 240 sidor, i färg.

SPECIALERBJUDANDE FÖR AMNESTYMEDLEMMAR

Som Amnestymedlem kan du beställa boken för 149 kr (ord. pris 199 kr) på shop.myteriforlag.se. Fyll i koden "amnesty" vid utcheckning. Eller **swisha** 149 kronor direkt till **123 389 79 64** - glöm då inte att skriva namn och adress.

MYTERI
FÖRLAG

”Det finns för många journalister. De borde likvideras”

Den tjeckiske presidenten **Milos Zeman** i samtal med Rysslands president **Vladimir Putin** den 14 maj vid ett toppmöte i Peking. När en proteststorm bröt ut i Tjeckien sade Zeman att han hade skojat.

”...om du håller dig undan rättvisan och överklagar häktningsbeslut tillräckligt många gånger så ger vi till slut upp”

Elisabeth Massi Fritz, målsägarbiträde i Assange-fallet, kritiserar i Expressen den 21 maj att åklagarsidan lagt ned förundersökningen om misstanken att **Julian Assange** är 2010 begick våldtäkt.

”Vilket fantastiskt jobb du gör”

USA:s president **Donald Trump** hyllar i ett telefonsamtal Filippinernas president **Rodrigo Duterte** för hans framgångsrika sätt att bekämpa narkotikaproblemet. På knappt ett år beräknas 8 000 personer ha dödats under Dutertes krig mot droger.

”Genuint engagemang”

Den amerikanska sångerskan **Joan Baez** och folkmusikgruppen Koma NurDil får dela på ”Joe Hill Memorial Music Award 2017” som delas ut i Gävle, den stad där den svensktättade facklige agitatorn som avrättades i USA 1915, föddes. Joan Baez, belönas bland annat för sitt långvariga engagemang för mänskliga rättigheter. Vid Woodstockfestivalen 1969 sjöng hon ”I Dreamed I Saw Joe Hill Last Night” som skrevs av **Alfred Hayes** 1930.

FOTO: PRESIDENTIAL PALACE/UNESCO

HÄMTADE PRIS. Betlehem Isaaq talar på Unescos pressfrihetskonferens i Jakarta.

DAWIT ISAAK FICK UNESCO'S PRIS

Den 3 maj, den internationella dagen för pressfrihet, delade FN-organet Unesco ut årets ”UNESCO/Guillermo Cano World Press Freedom Prize” till den svensk-eritianske journalisten **Dawit Isaaq**. Han greps i Eritrea i september 2001 och är fortfarande fängslad.

Priset delades ut vid Unescos årliga pressfrihetsdagar som i år hölls i Indonesiens huvudstad Jakarta.

Indonesiens president **Joko Widodo** och **José Ramos-Horta**, tidigare president i Östtimor, som fick Nobels fredspris år 1996 under den indonesiska ockupationen, var några av deltagarna. Vid konferensen antogs Jakartadeklarationen som varnar för frågor som hotar pressfrihet; journalisters säkerhet, falska nyheter och yttrandefriheten på internet.

Inför 1 500 deltagare från 90 länder tog **Betlehem Isaaq**

emot priset från Unescos chef **Irina Bokova**. I sitt tal berättade **Betlehem** om sina minnen innan fadern greps när hon var åtta år. **Dawit Isaaq** var optimist och hoppades att Eritrea skulle bli ett fredligt och demokratiskt land, sade hon enligt Jakarta Post.

– En dag hoppas jag få träffa dig igen och åter bli din dotter, sade **Betlehem Isaaq**.

Senaste livstecknet från **Dawit Isaaq** var hösten 2005 då han fick lämna fängelset för sjukvård och kunde ringa sin familj i Göteborg.

I april krävde Afrikanska kommissionen för mänskliga och folkens rättigheter, ACHPR, att Eritrea ska frigge **Dawit Isaaq** och tillåta fri press.

Unescos pris är uppkallat efter **Guillermo Cano Isaza**, journalist på den colombianska tidningen **El Espectador** som sköts ihjäl utanför tidningen den 17 december 1986.

ULF B ANDERSSON

”För att knäcka en subbas nacke, se till att lägga all tyngd på hennes hals”

Den 21 maj kunde **The Guardian** publicera interna Facebookdokument om hur hat, våld, nakenhet och sex ska hanteras på det sociala nätverk som är störst i världen. Instruktionen i hur en kvinna ska mördas tillhör det som är tillåtet på Facebook.

”Diktatorer diktar”

”Fråga bibliotekarien” där **Jenny Lindh** i DN svarar på frågor är en källa till nya insikter och kunskaper. Den 5 maj avhandlades bokgenren ”diktatorer diktar”. **Jenny Lindh**s personliga rekommendation är ”Astronautens självmord”, ett av den tidigare libyske diktatorn **Moammar Khadafis** skönlitterära verk.

ÅRETS REDAKTÖR

VID ÅRSMÖTET FÖR Frilans Riks, som organiserar frilansjournalister inom Svenska Journalistförbundet, utdelades den 1 april pris för ”Årets redaktör”. **Ulf B Andersson**, redaktör på Amnesty Press, fick priset och beskrevs i motiveringen som ”ett exempel på den skara redaktörer som bryr sig om uppdragstagarna både som yrkesmänniskor och som personer”.

Enligt juryns motivering har han av ”flera frilansar pekats ut som en uppdragsgivare som kan förena professionalism och medmänsklighet, som ser sina medarbetare, som inte blivit cynisk och verkligen lever upp

FOTO: HASSE HEDSTRÖM
PRISTAGARE. **Ulf B Andersson**.

till det uppdrag som det innebär att vara redaktör för en tidning som kämpar för människans rättigheter och värdighet”.

Till årets frilans utsågs **Maja Lundbäck** som ”såväl som enskild medlem som förtroendevald, hållit fanan högt i den upphovsrättsliga kampen mot medieföretagens oskäliga avtal”.

UNDRAR DU VAD EN MÄNNISKORÄTTSFÖRSVARARE GÖR OCH VARFÖR DERAS ARBETE ÄR SÅ VIKTIGT?

DÅ ÄR DU SOM MEDLEM VÄLKOMMEN ATT ANMÄLA DIG TILL HÖSTENS KAMPANJUTBILDNING.

Vi lever i en orolig tid. De mänskliga rättigheterna inskränks i många delar av världen, men samtidigt pågår kampen för att försvara dem. De som går i bräschen kallar vi för människorättsförsvarare. Det arbete som de bedriver är helt nödvändigt för att alla våra rättigheter ska respekteras och skyddas. Samtidigt ökar attackerna och hoten mot

individer som försvarar mänskliga rättigheter och alltför många stater försöker skrämja dem till tystnad.

Utbildningen pågår under en heldag, 10 - 17. Vi bjuder på lunch och fika. **Efter utbildningen är du redo att vara en del av kampanjen och engagera dig för människorättsförsvarare!**

Stockholm | 9 september
Malmö | 9 september
Göteborg | 10 september

Anmäl dig här:
mrkf@amnesty.se

Antalet platser är begränsade.

MINNESHÖGTID. I Ljungskile folkhögskola hölls en minneshögtid den 30 april för Lena Wahlberg.

Till minne av Lena Wahlberg

Den 7 april 2017 avled Lena Wahlberg, 69 år gammal. Hon var en av de fem som dödades i attacken på Drottninggatan i Stockholm. Under de senaste 33 åren var Lena engagerad i Amnesty.

Vid minnesstunden som hölls i Ljungskiles folkhögskola i april slöt flera hundra människor upp. Familj, vänner och släkt berättade i sina tal om den glädje som Lena skänkt åt deras liv. Hur noga hon var med att se var och en av dem. Att hon alltid fanns där för dem. En vän liknade Lena vid en Solvända – blomman som alltid vänder sig mot ljuset.

Men Lenas värme och engagemang sträckte sig långt utanför den närmaste kretsen. År 1984 gick Lena med i Amnesty och var en tongivande medlem i Ljungskiles Amnestygrupp. Gruppen har deltagit i otaliga kampanjer och har bland annat arbetat med Syrien.

Arbetet i Amnesty var viktigt för Lena och upptog mycket av hennes tid under en stor del av hennes liv.

På många sätt var hon en sinnebild för Amnesty – en engagerad medlem och vän som tillsammans med andra envist kämpar mot förtryck och människorättskränkningar från sitt hörn av världen.

Vi som hade förmånen att träffa Lena i olika sammanhang minns henne som en glad, varm, engagerad person med förmåga att inspirera andra. Hon lämnar ett stort tomrum efter sig i Amnesty.

Samtidigt som Amnestygruppen i Ljungskile sörjer sin vän så är de fast beslutna att fortsätta sitt arbete för mänskliga rättigheter med samma beslutsamhet som förut. Bättre än så kan vi inte hedra minnet av Lena.

KATARINA BERGEHED

Sakkunnig Amnestys sekretariat, Göteborgskontoret

FATTA PENNAN

VARJE ÅR UTFÄRDAR Amnesty International hundratals blyxtaktioner. Det kan handla om samvetsfångar som har fängslats, dödsdömda fångar där en avrättning är nära

förestående, flyktingar som vägras söka asyl eller hotad yttrandefrihet. Amnesty Press väljer ut tre fall i varje nummer.

Samvetsfånge sedan 2012

LAHPAI GAM 64, återsändes den 20 april till Myitkyina-fängelset i delstaten Kachin i norra Burma (Myanmar) efter att ha vårdats på sjukhus en månad. Han greps år 2012 och torterades av militären. Han tvingades också ha sex med en manlig medfånge. Laphai Gam dömdes till åtta års fängelse för medlemskap i KIA, en väpnad grupp i Kachin, och för bomber som placerats ut vid broar. FN:s arbetsgrupp för godtyckliga fängslanden underkände i november 2013 rättegången och Amnesty betraktar honom som samvetsfånge.

SKRIV TILL:

State Counsellor
Daw Aung San Suu Kyi
Ministry of Foreign Affairs, Office
No. 9
Nay Pyi Taw,
Myanmar
Fax: + 95 67 412 396

Your Excellency, in June 2012, herdsman Laphai Gam was arrested in Kachin state. He was later sentenced to eight years imprisonment based on evidence retracted during torture.

Amnesty International consider Laphai Gam a prisoner of conscience and I urge Your Excellency to immediately and unconditionally release him and all other prisoners of conscience in Myanmar.

Pending Laphai Gam's release, I urge Your excellency to ensure that he has prompt access to necessary health care and treatment.

An independent and impartial investigation should be made into the allegations that Laphai Gam was tortured and those responsible must be brought to justice in trials which meet international fair trial standards. Respectfully,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 28 juni.

Facklig ledare hungerstrejkar

MATEMATIKLÄRAREN **Esmail Abdi**, som tillhör styrelsen i lärarfacket ITTA i Irans huvudstad Teheran, inledde den 30 april en hungerstrejk och fördes den 12 maj till ett fängelsesjukhus. Esmail Abdi började den 9 november 2016 avtjäna ett straff på sex års fängelse för fredlig facklig verksamhet. Han har som facklig ledare deltagit i internationella möten i Education International, lärarfackens internationella, vilket har irriterat myndigheterna. Den 22 juli 2015 demonstrerade tusentals lärare för att kräva frihet för Esmail Abdi och ett stopp på trakasserier mot fackliga aktivister.

SKRIV TILL:

Head of the Judiciary
Ayatollah Sadegh Larijani
c/o Public Relations Office
Number 4, Deadend of 1 Azizi
Above Pasteur Intersection
Vali Asr Street, Tehran, Iran

Your Excellency, teacher Esmail Abdi was arrested on November 9, 2016 to begin serving a six-year sentence. He has, among other charges, been convicted of "spreading propaganda against the system". The convictions stems from his peaceful trade union activities.

I call on the Iranian authorities to release Esmail Abdi immediately and unconditionally, as he is a prisoner of conscience held solely for his legitimate peaceful trade union activities.

Further, Esmail Abdi must be transferred to a medical facility outside prison where he can access specialized medical care in compliance with medical ethics. Finally, I call on the authorities to respect the right of everyone to form and join a trade union of their choice. Respectfully,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 28 juni.

Tre aktivister dömda i hemlighet

AMNESTY har fått tillförlitlig information om att tre människorättsaktivister; **Soukan Chaithad**, **Somphone Phimmasone** och **Lodkham Thammavong** i april dömdes till 18, 20 respektive 12 års fängelse vid en hemlig rättegång. De hade i Thailand huvudstad Bangkok den 2 december 2015 deltagit i en demonstration och på Facebook kritiserat korruption, skogsavverkning och människorättskränkningar i Laos. När de återvände till Laos greps de i mars 2016 och den 25 maj 2016 framträdde de i TV och där sades att de var ett hot mot nationell säkerhet.

SKRIV TILL:

Prime Minister
Thongloun Sisoulith
Prime Minister's Office
Lane Xang Avenue
Vientiane, Laos
Fax: + 856 21 213560

Your Excellency, allow me to express my concern about the sentencing, after a secret trial in April 2017, of Soukan Chaithad, Lodkham Thammavong and Somphone Phimmasone to between 12 and 20 years' in prison.

I have reason to believe that they are prisoners of conscience, held solely for the peaceful exercise of their human rights and call for their immediate and unconditional release.

I urge that, while detained, they are treated humanely, in full accordance with international standards, including being allowed regular and frequent access to families, lawyers and adequate medical care. Respectfully,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 28 juni.

Ovanstående vädjandebrev med sammanfattning på svenska finns på amnestypress.se (längst upp i högra hörnet).

VISA VAD DU STÅR FÖR!

WWW.AMNESTY.SE/BUTIK

Just nu får du
som är medlem rabatt på
20%
Ange kod: mr2017 i kassan.
Giltig t.o.m. 2017-08-31

T-shirt 251 kr

Fighting Bad Guys Babybody 199 kr

Amnestykasse 180 kr

Kan en lott förhindra brott mot de mänskliga rättigheterna?

Vår övertygelse är att världen blir bättre med starka ideella organisationer. Det är därför PostkodLotteriet finns. Och det är därför vi fördelar lotteriets överskott mellan 53 ideella organisationer som arbetar för bättre villkor för människor, djur och natur.

Hur är det då, kan en lott förhindra brott mot de mänskliga rättigheterna? Nej, tyvärr. Det vore väldigt förenklat att se det på det sättet. Men den som har en lott i PostkodLotteriet bidrar till att viktiga organisationer kan göra bra saker, som till exempel att kämpa för att de mänskliga rättigheterna ska gälla för alla, alltid.

Stort tack Amnesty International för allt ni gör, och stort tack till alla som har en lott – ni möjliggör så mycket!

#postkodeffekten

Åldersgräns 18 år. Gå in på stodlinjen.se om du eller en anhörig spelar för mycket. Mer info på postkodlotteriet.se

Magdalena Graaf är
vinstutdelare i PostkodLotteriet.

Amnesty Sveriges årsredovisning 2016

ÅRSBERÄTTELSE MED
ÅRSREDOVISNING
2016

AMNESTY INTERNATIONAL
SVENSKA SEKTIONEN

AMNESTY
INTERNATIONAL
REPORT 2016/17
THE STATE OF THE WORLD'S
HUMAN RIGHTS

Amnesty International årsrapport

BESTÄLLNINGSKUPONG

Beställ Amnestys årsrapport 2016/2017.

Rapporten beskriver människorättssituationen i 159 länder och innehåller även sammanfattningar för varje världsdel. Kostnad 200 kr + porto.

- Ja, jag beställer Amnestys årsrapport.
- Ja, jag beställer Amnestys årsredovisning för 2016. Vi skickar den mot portokostnad.
- Ja, jag vill prenumerera på Amnesty Press. Fyra nr per år kostar 200 kr. Skicka mig ett inbetalningskort.
- Ja, jag vill bli medlem. För 240 kronor om året ingår Amnesty Press i ditt medlemskap.

FÖR- OCH EFTERNAMN:

ADRESS:

POSTNUMMER OCH ORT:

TELEFONNUMMER:

Beställ via e-post: distributionen@amnesty.se eller skicka in kupongen i ett kuvert till Amnesty International, svarspost 110 610 800, box 4719, 116 92 Stockholm

TERRORISM MÅSTE BEKÄMPAS INOM RÄTTSSSTATENS PRINCIPER

I spåren av det fruktansvärda terrorattentatet i Stockholm den 7 april hör vi på olika nivåer i samhället resonemang som generaliserar och misstänkliggör hela grupper av människor, såsom exempelvis asylsökande, flyktingar, muslimer. Det är en oroväckande utveckling!

Terrorism är ett hot mot internationell fred, säkerhet, demokrati och de mänskliga rättigheterna. Det vill säga raka motsatsen till principerna som de flesta av oss tror på. Terrorism ska bekämpas kraftfullt oavsett var i världen det sker. Åtgärderna som vidtas måste dock alltid göras på ett rättssäkert och transparent sätt. Det innebär bland annat att inte medverka till att skapa ett polariserat samhälle där rättigheterna är olika värda beroende på etnicitet, religion, hudfärg etcetera.

Rättsstatsprincipen innebär att ingen får stå över eller under lagen, att staten är skyldig att följa gällande rätt och att det finns garantier mot missbruk av statsmakten. Tillika krävs att lagar stiftas och tillämpas utan diskriminering och med respekt för mänskliga rättigheter samt ett fungerande rättsväsende som alla har tillgång till, det vill säga okorrumperade poliser och åklagare, oberoende advokater samt en obunden och opartisk domarkår.

De metoder som används för att bekämpa terrorism måste helt enkelt alltid vara förenliga med rättsstatens principer och får inte leda till ett misstänkliggörande av utsatta grupper som till exempel asylsökande, flyktingar, papperslösa eller vissa religiösa grupper. Det är därför extra oroande att höra hur personer som fått avvisningsbeslut ibland sammanblandas med terrorister.

Varje dag tvingas människor att fly, det kan vara på grund av krig eller förföljelse, på grund av miljökatastrofer eller fattigdom eller på grund av terrorism. Oavsett anledning till varför en människa lämnar sitt hemland har hen alltid den mänskliga

rättigheten att söka asyl. Det innebär med andra ord att det finns en motsvarande skyldighet för stater att, utan undantag, öppna dörren för flyktingar som behöver skydd. Alla har rätt till en rättssäker asylprövning.

Idag befinner sig 65 miljoner människor på flykt. Många av dem är barn. Många flyr undan förtryck och extremism. I vissa länder har anti-terrorismåtgärder som antagits eller föreslagits undergrävt rättsstatsprinciperna, skadat rättsskyddet, begränsat yttrandefriheten samt undergrävt de mänskliga rättigheterna för etniska och religiösa minoriteter.

I Sverige kommer frågan om terroristhot och hur samhället försvarar sig mot dessa att diskuteras även fortsättningsvis. Det är av högsta vikt att dessa diskussioner äger rum. Det är också av högsta vikt att dessa diskussioner, på alla nivåer i samhället, baseras på fakta.

Bara under 2016 har vi sett flera exempel på hur politiska kampanjer och den allmänna samhällsdiskursen präglats av berättelser om rädsla, skuld och splittring. Donald Trumps kampanjbudskap är ett exempel på den globala trenden av en mer aggressiv retorik, men också andra politiska ledare i världen byggde sina politiska kampanjer på berättelser om rädsla, skuld och splittring.

Denna typ av retorik kan få stor inverkan på samhällsdebatten, politiska åtgärder och samhällets utveckling. Vi måste kunna diskutera lösningar för att bekämpa terrorism utan att misstänkliggöra och generalisera grupper av människor.

Terrorism måste bekämpas med internationella rättsprinciper och respekt för mänskliga rättigheter. Det är nämligen inte en kamp mellan religioner eller etniska grupper, utan en kamp mellan demokrater och extremister.

AMANDA JACKSON, STYRELSELEDAMOT

STYRELSENS HÖRNA

AMNESTY
INTERNATIONAL

ÅTERBLICK

2016/2017

MISSA INTE AMNESTYS ÅTERBLICK 2016/2017

Amnestys arbete ger resultat. Läs om hur vi alla tillsammans har gjort stor nytta under året som gått. TACK för ditt stöd – när många tillsammans känner och agerar för samma sak uppstår en kraft som kan förändra världen.

ÅTERBLICK 2016/2017 FINNS SOM BILAGA HÄR I AMNESTY PRESS.

DU FÖLJER VÄL **AMNESTY PRESS**
PÅ FACEBOOK?

POSTTIDNING B

Avsändare:
Amnesty International
Box 4719
116 92 Stockholm

Begränsad eftersändning.
Vid definitiv eftersändning återsänds
försändelsen med den nya adressen
på baksidan (ej adressidan):

ANNONS

TRÄFFA AMNESTY I SOMMAR

TRÄFFA AMNESTY I ALMEDALEN!

Mellan den 2 och 6 juli finns Amnesty International på plats i Almedalen, på Hamnplan. I vårt tält har vi fokus på flyktning och migration och erbjuder, inom ämnesområdet, frukostskola måndag till torsdag. Dagarna avslutas med ett öppet samtal med en inbjuden gäst där vi pratar om rättigheter och skyldigheter kopplade till människor på flykt. Vi kommer också tala om vikten av yttrandefrihet efter pjäsen Kality, diskutera svensk vapenexport till diktaturer, samtala om Sveriges plats i FN:s säkerhetsråd och diskutera om ett så kallat "tiggeriförbud" verkligen är förenligt med mänskliga rättigheter.

AMNESTY + PRIDE = SANT

Årets pridefestivaler har dragit igång och Amnesty kommer såklart finnas på plats. I år fokuserar vi på situationen för HBTQI-personer (homosexuella, bisexuella, transpersoner,

queera och intersexpersoner) i Japan, där diskrimineringen av just HBTQI-personer är utbredd och skyddet från offentliga aktörer svagt.

Homofobiska uttalanden från politiker och myndigheter är vanliga och bidrar med stor sannolikhet till att diskrimineringen på grund av sexuell läggning eller könsidentitet fortfarande är så utbredd. Därför gör vi gemensam sak med Japans HBTQI-rörelse och demonstrerar världen över för att rätten till kärlek och identitet ska gälla lika för alla.

KLARA STÄDER OCH DATUM ÄR:

- ▶ **West Pride** 7-11 juni,
- ▶ **Stockholm Pride** 31 juli-6 aug
- ▶ **Malmö Pride** 4-10 aug.

För fler aktiviteter håll koll på vårt kalendarium på www.amnesty.se.

